

Sipoon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokat 7–9

Sisällys

15 Vuosiluokat 7–9	6
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä	7
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9	8
15.2.1 Laaja-alainen osaaminen – oppimispolku Sipoossa vuosiluokat 7–9	8
15.3 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9	14
15.3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	14
Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä	17
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	19
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	22
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	25
Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	27
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	36
Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	38
Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	41
Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	44
Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	48
15.3.2 Toinen kotimainen kieli	54
Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9	56
A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	57
A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	59
A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	61
Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	63
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7–9	69
B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	70
B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet ja keskeinen sisältöalue Sipoossa vuosiluokalla 8 ja 9	75
Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä	82
Kielikylpykieli ruotsi – opetus ja tavoitteet Sipoossa	87
15.3.3 Vieraat kielet	89
Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9	90
A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	92
A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	93
A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	95
Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	97
Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9	102
Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	104
Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	106
Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	108

Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	110
Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	112
Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	113
Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	115
Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7–9	120
B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	122
B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	125
B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	128
B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	129
Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	130
15.3.4 Matematiikka	135
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	138
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	141
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	144
Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	146
15.3.5 Biologia	152
Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	155
Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	157
Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	159
Biologian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	162
15.3.6 Maantieto	169
Maantieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	172
Maantieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	174
Maantieto – tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	177
Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	180
15.3.7 Fysiikka	187
Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	189
Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	190
Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	192
Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	195
15.3.8 Kemia	201
Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	204
Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	204
Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	207
Kemian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	210
15.3.9 Terveystieto	216
Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	219
Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	221
Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	223
Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	225
15.3.10 Uskonto	232

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	236
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	237
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	237
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	239
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	239
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	241
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	243
Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8, ja 9 oppimäärän päättyessä	246
15.3.11 Elämäkatsomustieto	250
Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	253
Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	253
Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	254
Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	255
Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8, ja 9 oppimäärän päättyessä	256
15.3.12 Historia	260
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	262
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	262
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	264
Historian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	266
15.3.13 Yhteiskuntaoppi	271
Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9	273
Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	274
15.3.14 Musiikki	278
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9	280
Musiikin päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	283
15.3.15 Kuvataide	286
Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9	289
Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	293
15.3.16 Käsityö	296
Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9	299
Käsityön päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	301
15.3.17 Liikunta	304
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7	307
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8	309
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9	311
15.3.18 Kotitalous	317
Kotitalous – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9	320
Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä	322
15.3.19 Oppilaanohjaus	327
Oppilaanohjaus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9	330

15 Vuosiluokat 7–9

Kaikessa opetuksessa huomioidaan Sipoon kunnan opetustoimen arvot:

1. Oppilas, aktiivisuus ja osallisuus kaiken toiminnan keskiössä (oppimisen omistajuus)
2. Hyvään keskittyminen ja hyvän löytäminen kaikista ja kaikesta (innostuneita, osaavia ja hyvinvoivia oppilaita, jokainen oppilas on hyvä)
3. Avoimuus, palveluattius ja kekseliäisyys suhteessa ihmisiin, asioihin ja uusiin toimintatapoihin
4. Oppiminen tapahtuu kaikkialla (muunkin kuin kouluoppimisen arvostaminen ja oppimisympäristön laajentaminen)
5. Moninaisuuden, kulttuurisen osaamisen ja monikielisyyden arvostaminen

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Vuosiluokat 7–9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7–9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7–9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtyminen edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeää varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

15.2.1 Laaja-alainen osaaminen – oppimispolku Sipoossa vuosiluokat 7–9

Sipoon kunnan laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus rakentuu valtakunnallisten tavoitteiden pohjalle ja jokaiselle osa-alueelle on luotu kolme Sipoon kouluissa toteutettavaa näkökulmaa.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja

ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Sipoon näkökulmat - Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Oppilaiden kokemusta omista oppimistaidoistaan ja tavoista oppia vahvistetaan tuomalla oppilaiden tiedot ja taidot näkyviksi avoimilla toimintatavoilla ja tukemalla yksilöllistä oppimista.
Oppilaiden ryhmä- ja yhteistyökykyä sekä vertaisoppimista tuetaan avoimilla oppimisympäristöillä.
Oppilaiden oppimismotivaatiota ja kykyä pitkäaikaiseen työskentelyyn tuetaan ottamalla huomioon oppilaiden oma osaaminen ja mielenkiinnon kohteet sekä rakentavaa itsearviointia, vertaispalautetta, erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä

muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Sipoon näkökulmat - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Eri oppiaineiden opetuksessa käsitellään ihmisoikeuksia sekä kieliin, kulttuureihin ja uskomuksiin liittyviä asenteita, ennakkoluuloja ja niiden vaikutusta yhteiskuntaan sekä omaan elämään.
Oppilaiden yhteistyötaitoja ja kykyjä ilmaista mielipiteitään rakentavasti, esiintymään ystävällisesti ja kunnioittamaan toisiaan kehitetään avoimilla oppimisympäristöillä ja yhteisöllisillä työtavoilla.
Oppilaiden kieli-, kulttuuri- ja taideoasaamista sekä kiinnostuksen kohteita hyödynnetään oppimistilanteissa ja koulun tapahtumissa. Osaamista kehitetään myös digitaalisia palveluja käyttäen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen

aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Sipoon näkökulmat - Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppilaiden osallistumista oman oppimisensa arvioimiseen ja omien työskentelytapojen kehittämiseen tuetaan eri oppiaineissa.
Kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja ja kykyä ymmärtää erilaisia näkökantoja ja elämäntapoja. Eri oppiaineissa käsitellään kestäväen elämäntavan periaatteita ja vastuuta omasta hyvinvoinnista.
Oppilaille annetaan vastuuta omasta oppimisestaan ja heitä tuetaan tavoitteissaan. Oppilaiden erilaista osaamista sekä kiinnostuksen kohteita hyödynnetään oppimistilanteissa ja niiden suunnittelussa sekä koulun tapahtumien järjestämisessä. Oppilaiden digiosaamista kehitetään ja hyödynnetään käyttäen erilaisia digitaalisia palveluita ja materiaaleja sekä antamalla oppilaille vastuuta omasta oppimisestaan.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjoustien edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Sipoon näkökulmat – Monilukutaito
Oppilaiden osaamista ja vahvuuksia tuetaan kehittämällä avoimia oppimisympäristöjä, joissa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä ja tarjotaan mahdollisuuksia työskennellä eri medioiden parissa.
Oppilaiden taitoja osallistua ja vaikuttaa kehitetään käyttämällä oppimistilanteissa yhteistoiminnallisia työtapoja, joissa harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista.

Opetustilanteissa hyödynnetään tekstilajeja, jotka haastavat oppilaita kehittämään kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoaan, ympäristölukutaitoaan ja kriittistä suhtautumista medioiden tuottamiin teksteihin.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojaja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Sipoon näkökulmat - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kaikissa kouluissa on käytössä Sipoon kunnan yhteinen Digipassi.
Oppilaita ohjataan käyttämään Sipoon kunnassa käytössä olevia laitteita ja palveluita.
Kaikissa kouluissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tv:n käytön tavoitteita.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja

vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Sipoon näkökulmat - Työelämätaidot ja yrittäjyys
Oppilaiden kokemuksia työelämästä ja työelämätaitoja kehitetään niin, että 7. -luokkalaiset osallistuvat omalla koulullaan päivän kestävään työharjoitteluun, jossa he tutustuvat koulu yhteisön erilaisiin ammatteihin ja työtehtäviin ja 8.–9. -luokkalaiset hankkivat työelämäkokemusta TET-harjoitteluiden avulla, jotka kestävät 1–2 viikkoa.
Oppilaiden vastuuta omasta oppimisestaan lisätään erilaisten projektien avulla. Projekteissa oppilaita tuetaan kehittämään aloitteellisuutta, ennakointikykyä, riskinottokykyä, epäonnistumisten ja pettymysten sietokykyä sekä työn loppuun saattamisen taitoja.
Oppilaille kerrotaan ja heidän kanssaan keskustellaan opintoihin ja työelämään liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista esittelemällä erilaisia vaihtoehtoisia opinto- ja työelämäpolkuja.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä koulu yhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tuleminen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja

luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Sipoon näkökulmat - Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Oppilaat vaikuttavat opiskeluryhmän ja koko koulun yhteisiin asioihin esim. luokkakokousten ja oppilaskuntatoiminnan avulla. Oppilaita tuetaan kehittämään ja luomaan yksilöllisiä oppimispolkuja.
Oppilaat osallistuvat esim. tukioppilastoimintaan, Vihreä lippu –toimintaan, Verso-toimintaan ja kiinteistöryhmätoimintaan tai muuhun toimintaan koulujen omien painotusten mukaisesti. Oppilaiden omia ideoita toteutetaan eri projekteissa.
Oppilaiden kanssa käsitellään seuraavia teemoja: oikeudet ja velvollisuudet yhteiskunnan jäsenenä sekä kestävä elämäntavan merkitys.

15.3 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

15.3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä

kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opettajat tekevät yhteistyötä. Erityisesti suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien yhteistyö vahvistaa suomen oppimisen jatkumoa. Tavoitteena on siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja eri tiedonalojen kielissä on saavutettu.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmaperiiniin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisten identiteettien rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyön tarve korostuu erityisesti vaihdettaessa oppimäärää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään. Oppimäärää vaihtaneen oppilaan oppimista seurataan, ja tarvittaessa oppilas ohjataan oppimisen tuen piiriin.

Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä mahdollisen oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kieli ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain (731/1999) 17 §) mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää

luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden pääalajiin, joihinkin alalajiin, keskeisiin tyyliilmiöihin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		

<p>T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.</p>	<p>Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilanteessa.</p> <p>Harjoitellaan omien ajatusten esiintuomista sekä toisten näkemysten huomioon ottamista, kun tehdään yhteistyötä muiden kanssa.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>
<p>T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.</p>		<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 L3 L7</p>
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>		
<p>T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.</p>		<p>L1 L2 L6 L7</p>

S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	Kirjallisuutta luetaan teemoittain, joita ovat muun muassa seikkailu, sarjakuva, tietokirjallisuus. Niiden käsittelyssä käytetään monipuolisia menetelmiä: kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. Teoksia luetaan neljästä kuuteen kappaletta lukuvuodessa.	L1 L2 L4 Monilukutaito
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.		L1 L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.		L1 L2 L4
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.		L2 L4 L5 L6
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.		L1 L2 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisalustaa. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti.	L2 L4 L5 L7
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.		L2 L4 L5
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta	Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisalustaa.	L2 L4 L5 L6

vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti.	
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.		
T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.		
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.		L1 L2 L4

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon sisältö	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.	Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilanteessa. Harjoitellaan omien ajatusten esiintuomista sekä toisten näkemysten huomioon ottamista, kun tehdään yhteistyötä muiden kanssa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.		L2 L3 L7
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.		
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.		L1 L2 L6 L7
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	Kirjallisuutta luetaan teemoittain, joita ovat muun muassa dekkarit, jännitys ja kauhu, fantasia ja scifi, sota sekä ihmissuhdekirjallisuus. Niiden käsittelyssä käytetään monipuolisia menetelmiä: kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. Teoksia luetaan kolmesta kuuteen kappaletta lukuvuodessa.	L1 L2 L4 Monilukutaito
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Kahdeksannella luokalla tutustutaan erilaisiin mediateksteihin ja niiden vaikutuskeinoihin ja tarkoitukseen. Mediaa käsitellään yhteiskunnallisena ilmiönä.	L1 L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.	Kirjallisuutta luetaan teemoittain, joita ovat muun muassa dekkarit, jännitys ja kauhu, fantasia ja scifi, sota sekä ihmissuhdekirjallisuus. Niiden käsittelyssä käytetään monipuolisia menetelmiä: kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. Teoksia luetaan kolmesta kuuteen kappaletta lukuvuodessa.	L1 L2 L4
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Kahdeksannella luokalla tutustutaan erilaisiin mediateksteihin ja niiden vaikutuskeinoihin ja tarkoitukseen. Mediaa käsitellään yhteiskunnallisena ilmiönä.	L2 L4 L5 L6
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.		L1 L2 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		

<p>T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.</p>	<p>Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisolusta. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti.</p>	<p>L2 L4 L5 L7</p>
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.</p>	<p>Kahdeksannella luokalla tuotettavia tekstejä ovat muun muassa novelli, mielipideteksti, arvostelu ja uutinen sekä tutkimus omasta nimestä. Lisäksi kahdeksannen luokan kirjallisuusteemat heijastuvat erilaisissa kirjoittamistehtävissä.</p>	<p>L2 L4 L5</p>
<p>T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p>	<p>Kahdeksannella luokalla tuotettavia tekstejä ovat muun muassa novelli, mielipideteksti, arvostelu ja uutinen sekä tutkimus omasta nimestä. Lisäksi kahdeksannen luokan kirjallisuusteemat heijastuvat erilaisissa kirjoittamistehtävissä.</p>	<p>L2 L4 L5 L6</p>
<p>T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.</p>	<p>Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisolusta. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti.</p>	<p>L2 L4 L5 L6</p>
<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>Kahdeksannella luokalla tuotettavia tekstejä ovat muun muassa novelli, mielipideteksti, arvostelu ja uutinen sekä tutkimus omasta nimestä. Lisäksi kahdeksannen luokan kirjallisuusteemat heijastuvat erilaisissa kirjoittamistehtävissä.</p>	
<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>		
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<p>Kahdeksannella luokalla tehdään havaintoja kielen rakenteista siten, että tutustutaan tapaluokkiin ja lauseenjäseniin. Oikeakielisyttä varmennetaan. Tarkastellaan erilaisia lauserakenteita, esim. lauseenvastikkeita.</p>	<p>L1 L2 L4</p>
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä</p>	<p>Kirjallisuutta luetaan teemoittain, joita ovat muun muassa dekkarit, jännitys ja kauhu, fantasia ja scifi, sota sekä ihmissuhdekirjallisuus. Niiden käsittelyssä käytetään monipuolisia menetelmiä: kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä.</p>	

omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.	Teoksia luetaan kolmesta kuuteen kappaletta lukuvuodessa.	
--	---	--

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon sisältö	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.	Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään sekä valmistelluissa että spontaaneissa esiintymistilanteissa. Harjoitellaan neuvottelutaitoja ja tavoitteellisen yhteistyön tekemistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 L3 L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.		
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.		L1 L2 L6 L7
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	Yhdeksännellä luokalla tutustutaan Seitsemään veljekseen ja Kalevalaan. Lisäksi korostetaan suomalaista kirjallisuutta osana oman identiteetin rakentumista. Perehdytään yhden suomalaisen kirjailijan tuotantoon syvemmin.	L1 L2 L4 Monilukutaito
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja		L1 L2 L4

arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.		L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.	Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisalustaa. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti.	L1 L2 L4
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Kahdeksannella luokalla tuotettavia tekstejä ovat muun muassa novelli, mielipideteksti, arvostelu ja uutinen sekä tutkimus omasta nimestä. Lisäksi kahdeksannen luokan kirjallisuusteemat heijastuvat erilaisissa kirjoittamistehtävissä.	L2 L4 L5 L6
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.		L1 L2 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisalustaa. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti. Yhdeksännellä luokalla kirjoitetaan sekä pohdiskelevia tekstejä aineistoja apuna käyttäen että fiktiivisiä tekstejä.	L2 L4 L5 L7
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.		L2 L4 L5
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.		L2 L4 L5 L6
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa		

antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.		
T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstien tuottaminen on osa kaikkea suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelua. Erilaisia tekstejä kirjoitetaan käyttäen sähköistä oppimisolusta. Opettaja korjaa ja kommentoi aina oppilaiden kirjoitelmat. Kommentointi on positiivista ja kannustavaa. Oppilas kiinnittää huomiota kieleensä esimerkiksi siten, että hän muokkaa tekstiänsä opettajan neuvojen mukaisesti. Yhdeksännellä luokalla kirjoitetaan sekä pohdiskelevia tekstejä aineistoja apuna käyttäen että fiktiivisiä tekstejä.	L2 L4 L5 L6
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Yhdeksännellä luokalla varmennetaan aiemmin opittuja kielen rakenteita.	L1 L2 L4
T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.	Yhdeksännellä luokalla tutustutaan Seitsemään veljekseen ja Kalevalaan. Lisäksi korostetaan suomalaista kirjallisuutta osana oman identiteetin rakentumista. Pehdytään yhden suomalaisen kirjailijan tuotantoon syvemmin.	
T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.	Tutustutaan suomen kielen piirteisiin (äännerakenne, astevaihtelu, morfeemit, sanasto ja sanajärjestys), murteisiin, slangiin ja kansanperinteeseen.	L2 L4 L6 L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarviointin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmässä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmässä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmässä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistaamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestintätaidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuorollaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistaamaan kokonaisilmäilyn taitojaan erilaisissa viestintä- ja	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmäilyn taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puheesityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puheesityksen	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta.

esitystilanteissa, myös draaman keinoin				Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaa nsä niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälueitaan.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteen.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voitaitojaan kehittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämälueita	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämälueita.	Tekstin ymmärtämisen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteen.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttamaan oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksen mukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaisella tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaan tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla.

						ja käytettävyyttä .	Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuden ja tiedon käytettävyyden liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolista maan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämisko	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskoh teitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskoh teensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskoh teitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskoh teitaan tekstin tuottajana ja

heteitaan tekstin tuottajana					kehittämiskoh teitaan.		pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisuja ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

tekstin tuottajana							
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintätieteologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintätieteologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintätieteologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintätieteologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolista maan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omassa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.		yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.		ti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.			
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuutta ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden	S4	Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden pääajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden pääajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä

ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen					sovitusta teoksista.	Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.	teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnän käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteettiin.	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan suomen kielen taidon kehittymistä, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Lisäksi tärkeää on herättää kiinnostus kielitietoisuuden, monikielisyyden ja kielitaidon elinikäistä kehittämistä kohtaan sekä tarjota välineitä siihen. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuorten kasvua suomenkielisen kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla: kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa, luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa. Samaan aikaan edistetään tiedonalojen kielten oppimista kaikissa oppiaineissa. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea ja käsitellä tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia monimuotoisia, esimerkiksi puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Samalla oppilaat tulevat tietoisiksi suomen ja ruotsin kielten asemasta kansalliskielinä.

Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti (Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012)). Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista (Perusopetuslaki (628/1998) 30 §). Koska opetus tulee järjestää oppilaan edun (Perusopetuslaki (628/1998) 3a §), ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Koulu perustelee oppilaan huoltajalle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän

tarpeen sekä selvittää oppilaan edun mukaista oppimäärän valintaa ja valinnan vaikutuksia perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valinnassa keskeisintä on oppilaan kehittyvä suomen kielen taito eri osa-alueilla. Oppimäärän tarpeen arvioinnissa huomioidaan seuraava näkökulmat:

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas tarvitsee vielä suomen kielen peruskielitaidon vahvistamista tai
- jos oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Oppilas opiskelee suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas on saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden mukaisen suomen kielen taidon sen eri osa-alueilla.

Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito muiden oppimiensa kielten rinnalle.

Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Erityisesti on tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus opetuksen nivelvaiheiden yhteydessä, esimerkiksi siirryttäessä kolmannelle ja seitsemännelle luokalle. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään siirtymävaiheessa voidaan hyödyntää yhteis- ja samanaikaisopettajuutta.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot sekä kotoutumisen tukeminen.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Tärkeää on, että opetusjärjestelyistä ja ryhmittelyistä huolimatta oppilas tulee osalliseksi samoista tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Opetusta voidaan järjestää myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia (Perusopetuslaki (628/1998) 20 b § ja 20 c §). Tiedonalojen kielen oppimista tuetaan erityisesti opetuskielen tukiovetuksen avulla.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy

monikielisyys. Suomen perustuslain (Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §) mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyyli- ja laajuuksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyli- ja laajuuksia sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta

tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppiaineen opetus Sipoossa

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään vuosiluokilla 7–9 lukuvuosittain eri tavoin. S2-opetusta järjestetään joko erillisenä S2-ryhmänä tai siten, että osa opiskelusta tapahtuu suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla ja osa S2-ryhmässä. Oppilaat saavat S2-opetusta kaksi oppituntia viikossa. Nämä oppitunnit on kohdennettu pääosin suomen kielen opetukseen, mutta oppitunneilla voidaan myös harjoitella reaaliaineiden sanastoa ja käsitteitä tarpeen mukaan. Mikäli oppilaan kielitaidon taso on alkeellinen, pyritään suomen kielen opiskelun määrää lisäämään eri järjestelyin ja tarjoamaan tukea reaaliaineiden opetukseen. S2-opettajan on esimerkiksi mahdollista toteuttaa samanaikaisopetusta reaaliaineen opettajan kanssa ja tukea S2-oppilaiden oppimista tällä tavoin. Opetusta eriytetään opetusmenetelmien ja oppimateriaalien avulla. S2-opettaja, laaja-alainen erityisopettaja ja aineenopettajat tekevät tiivistä yhteistyötä.

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään:

- erillisessä S2-ryhmässä
- osittain suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla ja osittain S2-ryhmässä
- mahdollisuuksien mukaan samanaikaisopetuksena.

Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaistaan oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	-Rohkaistaan käyttämään suomen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, joita oppilas kohtaa koulussa sekä koulun ulkopuolella. - Keskustellaan tutuista ja vieraammista aihepiireistä sanavarastoa vahvistaen ja laajentaen. - Harjoitellaan omien ajatusten ja mielipiteiden esiintuomista sekä muiden näkemysten huomioon ottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

<p>T2 Ohjataan oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä.</p>	<p>- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>- Tutkitaan, miten puhella voidaan vaikuttaa ja välittää tietoa. Tutustutaan erilaisiin puhuttuihin teksteihin ja tuotetaan niitä itse; esimerkiksi uutinen, selostus ja haastattelu.</p>	<p>L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>
<p>T3 Kannustetaan oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.</p>	<p>-Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilanteissa, kuten esitelmät ja lukupiiri. - Harjoitellaan sanattoman viestinnän keinoja tukemaan itseilmaisua.</p>	<p>L1 L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>
<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>		
<p>T4 Ohjataan oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnaissa, laajentamaan sana- ja käsitevarastoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten kielipillisten vihjeiden perusteella.</p>	<p>- Tutustutaan monipuolisesti eri tekstilajeihin, esimerkiksi mainoksiin, uutisiin, kertomuksiin ja sosiaalisen median eri teksteihin. Harjoitellaan tunnistamaan ja poimimaan eri tekstilajien piirteitä teksteistä. Opiskellaan kirjallisuuden päälajeja (proosa, lyriikka ja draama) ja eritellään tekstilajeista niiden piirteitä. - Vahvistetaan opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. - Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.</p>	<p>L1 L2 L4 L7</p>
<p>T5 Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>		
<p>T6 Ohjataan oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä.</p>	<p>-Harjoitellaan kirjoittamisprosessin eri vaiheita. - Tuotetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi kertomus, kuvaus ja tiivistelmä) itsenäisesti ja yhdessä sekä käsin kirjoittaen että koneella. - Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	<p>L1 L2 L4 L5</p>

T7 Autetaan oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden hallintaa.	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. - Vahvistetaan kielipiillisten rakenteiden hallintaa esimerkiksi kertaamalla verbien persoonataivutusta (verbityypit) ja rektiota. - Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. - Opettaja korjaa tuotetut tekstit ja antaa aina kannustavaa ja rakentavaa palautetta. Oppilas muokkaa tekstejä opettajan antaman palautteen perusteella ja havainnoi tekemiään muutoksia. 	L2 L3 L4 L7
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjataan oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, autetaan oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. - Tarkastellaan yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia puheessa ja kirjoitetussa kielessä. - Luetaan kahdesta neljään teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. 	L2 L4
T9 Innostetaan oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjataan tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin.	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin (proosa, lyriikka ja draama) - Luetaan kahdesta neljään teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. - Tutustutaan suomen kielen kehityksen päävaiheisiin. 	L2 L4
T10 Autetaan oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.	<ul style="list-style-type: none"> - Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. - Tutustutaan elokuvaan ja mediakulttuuriin. - Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. 	L1 L2 L4

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjataan oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjataan häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta.	<ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaan oppilasta monipuoliseen kielen käyttöön eri viestintätilanteissa. - Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. - Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. - Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. - Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena. 	L1 L2 L3 L5 L7
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla.		L1 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T13 Kannustetaan oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä.		L1 L5 L6

Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaistaan oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	<ul style="list-style-type: none"> -Rohkaistaan käyttämään suomen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, joita oppilas kohtaa koulussa sekä koulun ulkopuolella. - Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa sanavarastoa vahvistaen ja laajentaen. - Harjoitellaan omien ajatusten ja mielipiteiden esiintuomista sekä muiden näkemysten huomioon ottamista. 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 Ohjataan oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.	- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen	L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	<p>mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>- Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi argumentointia ja referointia.</p>	
<p>T3 Kannustetaan oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.</p>	<p>-Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilanteissa (esimerkiksi esitelmät, mielipidepuheenvuoro, väittely ja sovittelu).</p> <p>- Harjoitellaan nonverbaalisia keinoja tukemaan itseilmaisua sekä tiedon välittämistä.</p>	<p>L1 L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>
<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>		
<p>T4 Ohjataan oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarastoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten kielipillisten vihjeiden perusteella.</p>	<p>- Syvennetään tietoutta eri tekstilajeista ja niiden piirteistä.</p> <p>- Vahvistetaan opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia.</p> <p>- Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.</p> <p>- Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä.</p>	<p>L1 L2 L4 L7</p>
<p>T5 Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>		
<p>T6 Ohjataan oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä.</p>	<p>-Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.</p> <p>- Tuotetaan erilaisia tekstejä itsenäisesti ja yhdessä sekä käsin kirjoittaen että koneella.</p> <p>- Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä, kuten mielipidekirjoitus ja arvostelu.</p> <p>- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	<p>L1 L2 L4 L5</p>
<p>T7 Autetaan oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipillisten rakenteiden hallintaa.</p>	<p>- Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.</p> <p>- Vahvistetaan kielipillisten rakenteiden hallintaa esimerkiksi kertaamalla verbien</p>	<p>L2 L3 L4 L7</p>

	<p>persoonataivutusta (verbityypit) ja rektiota. Harjoitellaan lauseenjäsennystä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. - Opettaja korjaa tuotetut tekstit ja antaa aina kannustavaa ja rakentavaa palautetta. Oppilas muokkaa tekstejä opettajan antaman palautteen perusteella ja havainnoi tekemiään muutoksia. 	
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T8 Ohjataan oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, autetaan oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. - Tarkastellaan yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia puheessa ja kirjoitetussa kielessä. -Luetaan kolmesta viiteen teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. 	<p>L2 L4</p>
<p>T9 Innostetaan oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjataan tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kirjallisuuden genreihin, muun muassa rikos, rakkaus, fantasia, scifi ja kauhu. Luetaan ja analysoidaan eri genrejen tekstejä. - Luetaan kolmesta viiteen teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. 	<p>L2 L4</p>
<p>T10 Autetaan oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. - Tutustutaan elokuvaan ja mediakulttuuriin. - Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. 	<p>L1 L2 L4</p>

	- Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjataan oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjataan häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta.	- Rohkaistaan oppilasta monipuoliseen kielen käyttöön eri viestintätilanteissa. - Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. - Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. - Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. - Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.	L1 L2 L3 L5 L7
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla.		L1 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T13 Kannustetaan oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä.		L1 L5 L6

Suomi toisena ja vieraana kielenä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaistaan oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	-Rohkaistaan käyttämään suomen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, joita oppilas kohtaa koulussa sekä koulun ulkopuolella. - Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa sanavarastoa vahvistaen ja laajentaen. - Harjoitellaan omien ajatusten ja mielipiteiden esiintuomista sekä muiden näkemysten huomioon ottamista - Harjoitellaan tavoitteellisen yhteistyön tekemistä. - Harjoitellaan spontaania itseilmaisua.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

<p>T2 Ohjataan oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistäitoja.</p>	<p>- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>- Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, kuten puheesityksen pitämistä ja työhaastattelua.</p>	<p>L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7</p>
<p>T3 Kannustetaan oppilasta kehittämään esiintymistäitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.</p>	<p>-Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilanteissa. Syvennyttään siihen, millainen on taitava puhuja ja keskustelija.</p> <p>- Harjoitellaan nonverbaalisia keinoja tukemaan itseilmaisua sekä tiedon välittämistä.</p>	<p>L1 L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>
<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>		
<p>T4 Ohjataan oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnaassa, laajentamaan sana- ja käsitevarastoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten kieliopillisten vihjeiden perusteella.</p>	<p>- Syvennetään tietoutta eri tekstilajeista ja niiden piirteistä.</p> <p>- Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia.</p> <p>- Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.</p> <p>- Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylisuuntia teksteissä.</p> <p>- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	<p>L1 L2 L4 L7</p>
<p>T5 Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>- Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan).</p> <p>- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p>	
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>		

<p>T6 Ohjataan oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. - Tuotetaan erilaisia tekstejä itsenäisesti ja yhdessä sekä käsin kirjoittaen että koneella. - Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaottavia ja ohjaavia tekstejä, kuten esseet. - Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista. 	<p>L1 L2 L4 L5</p>
<p>T7 Autetaan oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden hallintaa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. - Vahvistetaan kielipiillisten rakenteiden hallintaa esimerkiksi kertaamalla rektiota ja lauseenjäsennystä. Tutustutaan monimutkaisempiin virkerakenteisiin esimerkiksi lauseenvastikkeisiin ja partisiippeihin. - Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. - Opettaja korjaa tuotetut tekstit ja antaa aina kannustavaa ja rakentavaa palautetta. Oppilas muokkaa tekstejä opettajan antaman palautteen perusteella ja havainnoi tekemiään muutoksia. 	<p>L2 L3 L4 L7</p>
<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>		
<p>T8 Ohjataan oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, autetaan oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. - Tarkastellaan yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia puheessa ja kirjoitetussa kielessä. - Luetaan kolmesta viiteen teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. - Syvennytään Suomen ja maailman kielitilanteeseen sekä suomen kielen kehityksen päävaiheisiin. - Tarkastellaan suomen kielen murteita. 	<p>L2 L4</p>
<p>T9 Innostetaan oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Luetaan kolmesta viiteen teosta lukuvuodessa. Osa teoksista voi olla muunkielisiä kuin suomenkielisiä. Teosten käsittelyssä hyödynnetään eri menetelmiä, 	<p>L2 L4</p>

<p>ohjataan tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin.</p>	<p>kuten kertomista, kuvaa, draamaa ja piirtämistä. - Syvennytään Suomen ja maailman kielitilanteeseen sekä kielen kehityksen päävaiheisiin. - Tutustutaan kirjallisuuden klassikoihin. Taitotaso huomioon ottaen luetaan yksi klassikkoteos (hyödynnetään selkokielisiä versioita) - Tutustutaan kirjallisuushistorian eri vaiheisiin ja eri aikakausien kirjailijoihin.</p>	
<p>T10 Autetaan oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.</p>	<p>- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. - Tutustutaan elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. - Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. - Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.</p>	<p>L1 L2 L4</p>
<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p>		
<p>T11 Ohjataan oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjataan häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta.</p>	<p>- Rohkaistaan oppilasta monipuoliseen kielen käyttöön eri viestintätilanteissa. - Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. - Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. - Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. - Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p>	<p>L1 L2 L3 L5 L7</p>
<p>T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla.</p>		<p>L1 L4 L6</p>
<p>T13 Kannustetaan oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä.</p>		<p>L1 L5 L6</p>

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutussuhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittelee puhuttua tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä aitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä aitoja.	Ymmärtämistä aidoista vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia	S1	Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia	Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa	Oppilas valmistele ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee	Oppilas valmistele ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään	Oppilas valmistele ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti

ilmaisukeinoja hyödyntäen		ilmaisukeinoja hyödyntäen.		mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteilla ilmaisun keinoilla.	itseään ymmärrettävästi.	tilanteeseen sopivalla tavalla.	ja tarkoituksenmukaisesti.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoon, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoon, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääksen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamiseksi.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoon lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksen mukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa.	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota

		itsenäisesti ja ryhmässä.		Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksen mukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttiä, verrattain hankalasti	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksen mukaista sanastoa ja rakenteita.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen

sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa		sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.		luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	on vakiintunutta.
---	--	---	--	--	--	---	-------------------

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuutta ja kiinnostumaa kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiaan.	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksen mukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin,	S4	Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielisiä kirjallisuutta,	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi

<p>suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuden sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>		<p>erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuden sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.</p>		<p>kaunokirjallisia tekstejä.</p> <p>Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä.</p> <p>Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.</p>	<p>keskustelee lukukokemuksistaan muiden kanssa.</p> <p>Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin.</p> <p>Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä.</p> <p>Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.</p>	<p>lukukokemuksiaan.</p> <p>Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.</p>	<p>lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla.</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.</p>
<p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisuuden koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.</p>	<p>Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.</p>	<p>Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan.</p> <p>Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostumi</p>	<p>Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.</p>

						nen vaikuttavat toisiinsa.	
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijan ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimiseen ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita kielenoppijan ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisen ympäristöään kielenoppimisen resurssina.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnaissa.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintatietoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas käyttää tarkoituksen mukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentelee ja arvioi omaa työskentelyä	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentelee ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

		n itsenäisesti ja ryhmässä.		Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.		yhteiseen työskentelyyn.	
--	--	-----------------------------	--	---	--	--------------------------	--

15.3.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta.

Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli (ruotsi)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaisissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen

arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Tutustutaan ruotsin kielen asemaan Suomessa sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja elämänmuotoon. Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Ruotsiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	<p>Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.</p> <p>Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.</p>	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	<p>Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla.</p> <p>Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia.</p> <p>Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä.</p> <p>TVT-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.</p>	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Sipoon kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella tai kyselemällä oppilaiden kokemuksista.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi oma esittely, perhe, koulunkäynti ja harrastukset.	L4

	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, kiittäminen, anteeksipyyttäminen, pyynnöt ja ehdotukset.	L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnaassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi Suomi ja Ruotsi, nuoren lähipiiri ja vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: aikamuodot, substantiivien taivutus, adjektiivien taivutus ja apuverbit.	L3 L4 L5

A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Norjaan ja Tanskaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin. Oppilaat käyttävät tv:t:tä kielenoppimiseen.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Sipoon kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella tai kyselemällä oppilaiden kokemuksista.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi lääkäriissä käyminen, omat mieltymykset viihteen suhteen tai ravintolassa asioiminen. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	

fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota		
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset.	L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi terveys, hyvinvointi ja viihde.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	8. luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: imperatiivi, päivämäärät, adjektiivin vertailu, substantiivin ja adjektiivin yhteistäivutus sekä sanajärjestys.	L3 L4 L5

A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Islantiin. Pohjoismaiden kieliä, kulttuureja ja elämänmuotoja vertaillaan toisiinsa eri teemojen käsittelyn yhteydessä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin	Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään	L1 L4 Monilukutaito

kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia esim. aineiden välisen yhteistyön kautta.	
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin. Oppilaat käyttävät tv:tä kielenoppimiseen monipuolisesti.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Sipoon kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella tai kyselemällä oppilaiden kokemuksista. Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ruotsinkielisten toimijoiden kanssa paikallisella tasolla.	1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet, jatko-opinnot, työelämä ja ympäristöteemat. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. Oppilaita	

	ohjataan aloitteellisuuteen ja toinen toistensa tukemiseen viestintätilanteissa.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista		L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi ympäristö, ammatinvalinta, media ja ihmissuhteet.	4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	9. luokalla tulee käsitellä seuraavat rakenteet: sivulauseen sanajärjestys, infinitiivi, adjektiivin ja substantiivin yhteistaivutus, s-passiivi ja 1. ja 2. konditionaali.	3 4 5

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien	Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaisten kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaamisen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä.

toimintakykyä		välistä toimintakykyään.		Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodosta.	Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä ja sisältöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittymisen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.

					Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielen opiskelulle ja oppii refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

		luottamus itseensä kielen oppijana.					
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittamaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomi

							en ilmauksien merkityksistä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisesti sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihdon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata oppilasta käyttämään tulkin taitoa ja keskeisen sisällön	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämiskeinoja.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitehtävistä yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon

ymmärtämistä					tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarausta ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Peliillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehuksesta ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoite	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde	Sipoon näkökulma
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen					
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä. Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.	Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintä teknologian osaaminen	Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa	Pohditaan oppilaita kiinnostavia ja merkityksellisiä ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä. Sipoon kaksikielisyyttä hyödynnetään opetuksessa. Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Ruotsiin.

		kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.			
T2 Tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittämistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan	Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään. Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.	Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksien kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.	L1 Ajattelu ja oppiminen L4 Monilukutaito	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.
Kielenopiskelutaidot					
T3 Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan	Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle. Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.	Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle	L1	Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen

<p>monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla</p>		<p>sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.</p>			<p>käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia.</p> <p>Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä.</p>
<p>T4 Kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa. Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä</p>	<p>Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä</p>	<p>L2, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.</p>	<p>Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, joiden avulla oppilas huomaa ruotsin kielen käyttömahdollisuuksia.</p> <p>Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.</p> <p>Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä oman koulurakennuksen tai läheisten koulujen ruotsinkielisiin oppilaisiin.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa</p>					

<p>T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.</p>	<p>L4</p>	<p>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia tavanomaisia viestintätilanteita, jotka liittyvät nuoren elämään. Aiheina voivat olla esim. vapaa-aika, terveys ja asiointitilanteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p>	<p>Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.</p>	<p>Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.</p>	<p>L2 L4</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteissa pyytämään selvennystä, toistoa tai hitaammin puhumista.</p>
<p>T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.</p>	<p>Harjoitellaan kohteliaasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa</p>	<p>L2 L4 L6 Työelämätaidot ja</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi terv</p>

		kulttuuriin sopivalla tavalla.	yrittäjyys		ehdykset, kiittäminen, anteeksipyytäminen, pyynnöt ja ehdotukset.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä					
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota.	L4	Tekstien tulkintataidot	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. vapaa-aika ja terveys.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä					
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.	L4 L5	Tekstien tuottamistaidot	7.-luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: imperfekti, imperatiivi, persoonapronominien omistusmuodot ja päälauseen sanajärjestys.

		Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.			
--	--	--	--	--	--

B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet ja keskeinen sisältöalue Sipoossa vuosiluokalla 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde	Sipoon näkökulma
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen					
T1 Syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa. Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä. Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja	Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita	L2 Kulttuurin osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintä teknologian osaaminen	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	VI. 8. Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Pohjoismaista tutustutaan Tanskaan. VI. 9. Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja

		<p>yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.</p>			<p>(suomenruotsi, ruotsinruotsi). Harjoitellaan kuvailemaan joitakin suomenruotsin ja ruotsinruotsin erityispiirteitä.</p> <p>Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus</p> <p>Pohjoismaista tutustutaan Norjaan ja Islantiin.</p>
<p>T2 Tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittämistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena ja ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan</p>	<p>Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.</p> <p>Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p> <p>Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.</p>	<p>Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</p>	<p><i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaamisen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i></p>	<p>VI. 8. Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.</p> <p>VI. 9. Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.</p> <p>Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia esim. aineiden</p>

					välisen yhteistyön kautta.
Kielenopiskelutaidot					
T3 Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaanuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla	Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle. Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.	Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.	L1	Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa	VI. 8 ja 9. Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentamaan vertaisarviointiin
T4 Kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon	Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.	Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus	Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa	VI. 8 ja 9. Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, joiden avulla oppilas osaa kertoa ruotsin

<p>karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella</p>	<p>Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.</p> <p>Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.</p>	<p>sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.</p>	<p>uden rakentaminen</p>	<p>ja jatkuvaa oppimista.</p>	<p>kielen käyttömahdollisuuksista koulussa ja koulun ulkopuolella.</p> <p>Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.</p> <p>VI. 9. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.</p>
---	---	--	--------------------------	-------------------------------	---

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

<p>T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.</p>	<p>Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.</p>	<p>4</p>	<p>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia tavanomaisia viestintätilanteita, jotka liittyvät nuorten elämään. Aiheina voivat olla esim. ihmissuhteet, media, opiskelu- ja työelämä sekä ympäristö.</p> <p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p>	<p>Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.</p>	<p>Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä</p>	<p>2 4</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>VI. 8 ja 9. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy</p>

		puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.			viestintätilanteissa sa pyytämään selvennystä, toistoa tai hitaammin puhumista. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. VI. 9. Oppilaita ohjataan aloitteellisuuteen ja toisten tukemiseen viestintätilanteissa.
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Harjoitellaan kohteliaista kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.	L2 L4 L6 Työelämät aidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	VI. 8. Harjoitellaan käyttämään yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja erilaisissa viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, hyvästely ja kiittäminen. VI. 9. Harjoitellaan käyttämään yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt, ehdotukset ja anteeksipyyntöt sekä niihin vastaaminen. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa

					kielenkäytössään
--	--	--	--	--	------------------

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota	L4	Tekstien tulkintataidot	<p>VI. 8. Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. viihde ja arkielämän tilanteet.</p> <p>VI. 9. Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. ihmissuhteet, media, opiskelu- ja työelämä sekä ympäristö.</p>
--	--	---	----	-------------------------	--

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.	Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa	L4 L5	Tekstien tuottamistaidot	8.-luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: järjestykselliset, perfekti, persoonaprono
---	---	---	----------	--------------------------	--

erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.	a sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.			minien objektimuodot. 9.-luokalla käsitellään seuraavat rakenteet: sivulauseen sanajärjestys, adjektiivien vertailumuodot ja kaikki aikamuodot.
---	--	---	--	--	--

Päätösarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Opetuksen tavoite	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen						
T1 Syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön	Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielteen asemasta.	Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielteen asemaa.

kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin	kansalliskielinä Suomessa. Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä. Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.	hahmottaminen	suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.	kansalliskielteen asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.	Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.	Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.
T2 Tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena ja ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan	Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään. Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan	<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin</i>				
Kielenopiskelutaidot						
T3 Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia	Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle. Oppilas oppii käyttämään itselleen	Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä

tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla	parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.	nen ruotsin kielen oppimisessa	ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
T4 Kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella	Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista. Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä. Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.	Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa						
			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkump	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin	Oppilas selviytyy monista rutiininomais	Oppilas selviytyy monista rutiininomais

viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	vuorovaikutustilanteissa.		panin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	ta viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	ta viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa usein.	Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan	Oppilas oppii käyttämään erilaisia	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia	Oppilas osaa käyttää muutamia	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä	Oppilas selviytyy joistakin

kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	kohteliaisuuden ilmauksia.		kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu- toja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
---	----------------------------	--	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukseltaan tuttua sanastoa sisältävästä,

						ennakoitavast a tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä						
			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi .	Tekstien tuottamistai dot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramuutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston , muutaman tilannesidonnan ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramuutaman ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Kieliky/psykieli ruotsi – opetus ja tavoitteet Sipoossa

Opetus toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaisesti.

Oppiainekohtaiset kielelliset tavoitteet språkbadssvenska/svenska/äidinkieli

Kielikyöpykielen kielelliset tavoitteet eri oppiaineissa vuosiluokilla 7–9 ovat samat kuin kieliopilliset ja kielelliset tavoitteet ruotsin kielessä (svenska språkbud SJK).

Aineenopettajat sisällyttävät kielikyöpykielen kielelliset tavoitteet ja painotukset alla olevasta taulukosta omaan aineopetukseensa. SJK=Sipoonjoen koulu, KVS=Kungsvägens skolan.

7. vuosiluokka	8. vuosiluokka	9. vuosiluokka
Svenska språkbud SJK: Rakenteet: <ul style="list-style-type: none"> • aikamuodot • substantiivien taivutus • adjektiivin taivutus • apuverbit Suulliset taidot Sverige Jag och min näromgivning	Svenska språkbud SJK: Rakenteet: <ul style="list-style-type: none"> • imperatiivi • järjestyslulut • adjektiivin vertailu • substantiivin ja adjektiivin yhteistaivutus • sivulauseen sanajärjestys Suulliset taidot Norge	Svenska språkbud SJK: Rakenteet: <ul style="list-style-type: none"> • sanajärjestys • s-passiivi • 1. ja 2. konditionaali • starka och oregelbundna verb Suulliset taidot Danmark, Island Miljöfrågor, yrkesval
Svenska KVS: Nordisk mytologi Sagor	Svenska KVS: Språkhistoria Norden Finlandssvensk, svensk och nordisk litteratur Bekanta sig med norska och danska	Svenska KVS: Argumentation och debatt CV och arbetsansökan Arbetsintervju Allmän litteraturhistoria
Äidinkieli ja kirjallisuus SJK: Opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet	Äidinkieli ja kirjallisuus SJK: Opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet	Äidinkieli ja kirjallisuus SJK: Opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet

Kielelliset tavoitteet vuosiluokalle 7 (ruotsi, terveystieto, matematiikka, uskonto, historia, musiikki, käsityö, kotitalous)

- uskaltaa ilmaista itseään ruotsiksi kaikissa opetustilanteissa
- kielellinen periksiantamattomuus: ei luovuta vaan yrittää käyttää ruotsia
- osaa tehdä muistiinpanot ruotsiksi
- osaa selittää erilaisia käsitteitä ruotsiksi
- harjoittelee esseevastausten kirjoittamista
- harjoittelee erilaisia tekstejä eri luku- ja opiskelutekniikoiden kautta
- harjoittelee ainekohtaisten tekstien ja käsitteiden hallintaa
- kehittää ja syventää kielenhuollon osaamistaan

Aineenopettajat huomioivat kielelliset tavoitteet ainekohtaisesti ja ne otetaan huomioon ruotsin kielen (A1-kieli) lukuvuosiarvioinnissa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokalle 8 (biologia/maantieto, kemia, uskonto, historia, liikunta, ruotsi, valinnaisaineet)

- keskustelee ja perustelee asiat ruotsiksi kaikissa opetustilanteissa
- kielellinen periksiantamattomuus: ei luovuta vaan yrittää käyttää ruotsia
- pystyy löytämään avainsanat ja osaa tiivistää tekstejä niiden avulla
- osaa käyttää oppiaineelle tyypillistä terminologiaa oikealla tavalla
- osaa kirjoittaa esseevastauksia
- osaa käyttää erilaisia luku- ja opiskelutekniikoita
- kehittää ja syventää kielenhuollon osaamistaan

Aineenopettajat huomioivat kielelliset tavoitteet ainekohtaisesti ja ne otetaan huomioon ruotsin kielen (A1-kieli) lukuvuosi-arvioinnissa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokalle 9 (ruotsi, biologia/maantieto, fysiikka, liikunta, valinnaisaineet)

- kielellinen periksiantamattomuus: ei luovuta vaan yrittää käyttää ruotsia
- keskusteleee ja perustelee asiat ruotsiksi kaikissa opetustilanteissa käyttäen monipuolista, oppiaineelle tyypillistä terminologiaa
- muodostaa omia mielipiteitään ja pystyy väittelemään asioista ruotsiksi
- osaa jäsenellä tekstejään ja syventää taitojaan käyttäen tekstiä viestinnän muotona
- hallitsee erilaisia lukutekniikoita
- kehittää ja syventää kielenhuollon osaamistaan

Aineenopettajat huomioivat kielelliset tavoitteet ainekohtaisesti ja ne otetaan huomioon ruotsin kielen (A1-kieli) lukuvuosi-arvioinnissa.

Arviointi

Kielitaidon tasojen arvioinnissa käytetään Euroopan neuvoston eurooppalaista viitekehystä.

http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1478/1478070_skala-f--r-sj--lvbed--mning-av-spr--kkunskaper.pdf

Kielikylpykielen hyvän osaamisen taso luokilla 7–9

Kuullun ymmärtäminen (B2.2)	Puhuminen (B2.1)	Luetun ymmärtäminen (B2.1)	Kirjoittaminen (B.1.1.)
<p>- Ymmärtää selkeää yleiskielistä puhetta kaikissa tavanomaisissa tilanteissa.</p> <p>- Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten tietoa kuulemistaan laajoista esityksistä.</p> <p>Osaa arvioida kriittisesti kuulemaansa.</p> <p>- Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja.</p>	<p>- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.</p> <p>- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.</p> <p>- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.</p> <p>- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.</p> <p>- Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä.</p>	<p>- Pystyy lukemaan itsenäisesti erilaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p> <p>- Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä.</p>	<p>- Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista.</p>

Kielikylpykielen päättöarviointi A-kielen tavoitteiden mukaan.

15.3.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalinen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia

ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehuksesta ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Etsitään englanninkielisiä digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla.	L1 L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet.	4 Monilukutaito
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Harjoitellaan myös mielipiteen ilmaisemista ja kysymistä. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset. Käytetään	L2

	oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia.	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Harjoitellaan vieraiden sanojen merkityksen päättelyä asiayhteydestä. Teemoja ovat oppilaille ajankohtaiset asiat esimerkiksi koti, koulu, ystävät ja harrastukset.	4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	7. luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: aikamuodot, kestromuodot, adjektiivien vertailu, futuuri ja konditionaali, sanajärjestys. Harjoitellaan englannin ääntämistä ja laajennetaan ja vahvistetaan sanavarastoa.	5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen 6

A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Etsitään englanninkielisiä digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Tehdään johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		

<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p>	<p>Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Käytetään erilaisia vuorovaikutuksellisia toimintatapoja.</p>	<p>L1 L3</p>
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia</p>	<p>Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.</p>	<p>L1</p>
<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>		
<p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</p>	<p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet. Harjoitellaan aloitteellisuutta vuorovaikutustilanteissa.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>
<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiivkeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p>	<p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä ja neuvottelemista tuntemattomien ilmauksien merkityksestä.</p>	<p>L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>
<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p>	<p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Harjoitellaan mielipiteiden ja asenteiden ilmaisemista ja kysymistä. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset ja kulttuuriset käytänteet. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia.</p>	<p>L2</p>
<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>		
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</p>	<p>Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Teemoja ovat esimerkiksi matkustaminen ja kulttuurien kohtaaminen</p>	<p>L4</p>

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	8. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: genetiivi, relatiivi- ja persoonapronominit, adverbien vertailu, futuurin ja konditionaalien kertaus. Harjoitellaan edelleen englannin ääntämistä ja laajennetaan ja vahvistetaan sanavarastoa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

A1-kieli englanti – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Vertaillaan ja pohditaan kielialueiden kulttuureita ja elämänmuotoja. Vertaillaan joitakin englannin kielen variantteja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Vertaillaan ja hyödynnetään englanninkielisiä aineistoja ja digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Tehdään johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja sovelletaan niitä käytäntöön.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Käytetään erilaisia vuorovaikutuksellisia toimintatapoja.	L1 L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta	L1

	kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet, esimerkiksi opiskelu ja työelämä. Syvennetään keskustelutaitoja ja kehitetään aloitteellisuutta vuorovaikutustilanteissa.	L4 Monilukutaito
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiivkeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä ja neuvottelemista tuntemattomien ilmauksien merkityksestä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Käytetään kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset ja kulttuuriset käytänteet. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Teemoja ovat esimerkiksi: opiskelu, työelämä, yhteiskunta, ympäristö ja media	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	9. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: passiivi, epäsuora esitys ja 2. konditionaali. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjen soveltamista myös vieraampiin sanoihin. Harjoitellaan erilaisten suullisten ja pidempien kirjallisten tekstien tuottamista.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankieleinä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankieleinä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailmankansalaisen taitojen kehittämisen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>
<p>Kielenopiskelutaidot</p>							
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat</p>	<p>Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja.</p> <p>Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja.</p> <p>Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>

viestin välittyminen		. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.					
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiivkeinojen	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja

käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä		Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.		Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaiden ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämistä strategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesta selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitemp oisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitemp oisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista

kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen		ymmärrettävästi.		arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarausta ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaiset ymmärrettävästi.	ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoidaan sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoidaan yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.
---	--	------------------	--	--	--	---	--

Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka

auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälteen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Saksan maantuntemukseen ja kulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. TVT-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.	L1 L2

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. TVT-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi tvt:n avulla.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi oma esittely, perhe, koulunkäynti ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, kiittäminen, anteeksipyyttäminen, pyynnöt ja ehdotukset sekä teitittely.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi nuoren elämän lähipiiri, koulu ja vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7.luokan aikana käydään läpi seuraavat rakenteet: sanajärjestys, substantiivin akkusatiivi ja datiivi, akkusatiivi- ja datiiviprepositiot sekä adjektiivien vertailumuodot.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja, erityisesti Sveitsin ja Itävallan saksaa. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Sveitsin ja Itävallan maantuntemukseen ja kulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. TVT-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia	Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään	L1 L4 Monilukutaito

<p>kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.</p> <p>Ohjataan oppilasta havaitsemaan eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.</p>	
<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p>		
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p>	<p>Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja.</p> <p>Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia.</p> <p>Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.</p> <p>Oppilaat käyttävät tv:tä kielenoppimiseen.</p>	<p>L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>
<p>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan</p>	<p>Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi tv:n avulla.</p>	<p>L1</p>
<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>		
<p>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</p>	<p>Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi kuulumisten kertominen, lääkärissä käyminen, omien mielipiteiden ilmaisu tai ravintolassa asiointi.</p> <p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>	<p>L4</p>
<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p>	<p>Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.</p>	<p>L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>
<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy</p>	<p>Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa</p>	<p>L2</p>

mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset. Sinuttelun ja teitittelyn harjoittelu jatkuu.	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiategstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi mielipiteen ilmaiseminen, ruoka, matkustaminen ja asuminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	8.luokan aikana käydään läpi seuraavat rakenteet: epäsuora kysymyslause, vaihtoprepositiot, adjektiivin taivutus ja imperfekti.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Saksan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Saksan maantuntemukseen ja kulttuuriin sekä Saksan monikulttuurisuuteen ja Berliiniin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. TVT-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L4 Monilukutaito

	Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	<p>Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja.</p> <p>Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia.</p> <p>Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan refleктоimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.</p> <p>Oppilaat käyttävät tv:tä kielenoppimiseen monipuolisesti.</p>	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi tv:n avulla. Esitellään mahdollisuuksia vaihto-opiskeluun yms.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	<p>Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet, mielipiteen ilmaiseminen, jatko-opinnot, työelämä ja ympäristöteemat.</p> <p>Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. Oppilaita ohjataan aloitteellisuuteen ja toinen toistensa tukemiseen viestintätilanteissa.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota oman kielenkäytön soveliaisuuteen eri tilanteissa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua. Sinuttelun ja teittelyn harjoittelu jatkuu.	L2

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi ympäristö, ammatinvalinta, media ja arvot.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	9.luokan aikana käydään läpi seuraavat rakenteet: futuuri, konditionaali, passiivin presens ja imperfekti, genetiivi ja relatiivipronominit.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutkitaan, missä ranskaa puhutaan. Tunnistetaan, että kieltä puhutaan alueilla eri tavoin ja tutustutaan alueiden kulttuureihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Ohjataan oppilasta tutkimaan, mistä löytyy ranskankielistä aineistoa ja missä ranskan kieltä voi käyttää.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Tutkitaan ranskan kielen säännönmukaisuuksia. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	tapoja toimia vuorovaikutuksessa niin, että tärkeintä on viestin välittyminen.	
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Ohjataan oppilaita tutkimaan mahdollisuuksiaan kehittää ranskan taitoaan.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan selviytymään jokapäiväisistä viestintätilanteista ja vaihtamaan ajatuksia tutuista aihepiireistä.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa pyytämään selvennystä, toistamista ja hidastamista.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan muodostamaan kohteliaita pyyntöjä ja tervehdyksiä sekä käyttämään yleisimpiä kohteliaita puhuttelumuotoja.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Harjoitellaan ymmärtämään yksinkertaisten, nuoren maailmaan liittyvien tekstien ydinsisältö ja hyödyntämään päättelytaitoja. Aihepiireinä ovat esim. lähipiiri, koulu ja asiointi.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan kertomaan arkisista ja itselle tärkeistä asioista sekä kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Harjoitellaan ääntämään ymmärrettävästi. Rakenteista käsitellään muun muassa säännöllisten verbien taivutus, refleksiiviverbit, passé composé ja partitiivi sekä harjoitellaan lisää epäsäännöllisiä verbejä.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Harjoitellaan kertomaan vuorovaikutuksessa, missä ranskaa puhutaan. Harjoitellaan kuvailemaan eri alueiden kielellisiä ja kulttuurisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Käytetään ranskankielisiä autenttisia aineistoja oppimisen edistämiseksi. Harjoitellaan toimimaan ranskankielisissä toimintaympäristöissä, esim. tietotekniikkaa hyödyntäen.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan tekemään johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin. Harjoitellaan käyttämään kielitiedon käsitteitä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	Harjoitellaan kuvailemaan mahdollisuuksia kehittää ranskan taitoa myös koulun päätyttyä.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan selviytymään monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Opetellaan ylläpitämään keskustelua ja olemaan aloitteellinen.	L4

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan hyödyntämään laajemmin sanavarastoa vuorovaikutustilanteissa, esim. käyttäen lähikäsitteitä tai yleiskäsitteitä, jos ei tiedä täsmällistä sanaa. Harjoitellaan käyttämään vakiintuneita fraaseja tarkennusta pyytäessä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä ja asenteita kulttuurisesti sopivalla tavalla. Vahvistetaan perustason viestintärutiinien hallintaa, esim. ehdotusten, anteeksipyyntöjen ja kutsujen muodostamista ja niihin vastaamista.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Opitaan erottamaan ympärillä käytävän keskustelun aihe. Laajennetaan sanavarastoa, jotta teksteistä on helppo ymmärtää pääasiat. Harjoitellaan päättelytaitoa tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä. Aiheina mm. tunteet, mielipiteet, tyyli ja pukeutuminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan edelleen kertomaan arkisista ja itselle tärkeistä asioista sekä kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Harjoitellaan soveltamaan ääntämissääntöjä uusiin sanoihin. Rakenteista käsitellään mm. lisää verbioppia, demonstratiivipronominit ja COI/COD.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Ranskan A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä	Syvennyttään ranskan kieleen liittyviin ilmiöihin ja vertaillaan kielialueiden kulttuurisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään		L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Ohjataan oppilaita pohtimaan yhdessä mahdollisuuksia hyödyntää autenttisia aineistoja ja toimintaympäristöjä oppimisen edistämiseksi.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan soveltamaan ranskan kielen säännönmukaisuuksia. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin. Harjoitellaan edelleen käyttämään kielitiedon käsitteitä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan käyttämään monipuolisesti itselle sopivia opiskelutapoja. Ohjataan oppilaita vertailemaan ja pohtimaan tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	Harjoitellaan pohtimaan ja vertailemaan mahdollisuuksia kehittää ranskan taitoa myös koulun päätyttyä.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita. Vahvistetaan aloitteellisuutta viestintätilanteessa.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	Harjoitellaan varmistamaan vuorovaikutustilanteissa, että viestintäkumppani on ymmärtänyt viestin. Opetellaan käyttämään kiertoilmauksia ja muotoilemaan viesti toisin sanoin.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa tarkoituksissa ja keskustelemaan kohteliaasti.	L2

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Harjoitellaan edelleen päättämään tuntemattomien sanojen merkitystä asiayhteydestä. Aiheina esim. tulevaisuus, media ja ympäristö.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan kuvailemaan jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita. Opetellaan soveltamaan ääntämissääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. Rakenteista käsitellään mm. relatiivipronominit, adverbit, lisää verbioppia.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodosta.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

toimintakykyä		toimintakykyän.			Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoitteluun	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista

monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti		issa aloitteellisesti.		toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuudenne ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja,	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

					ehdotuksia ja anteeksipyynn töjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämiskeinoja.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaisen päättelyyn asiayhteyden tukena.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksen, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
---	----	--	--------------------------	--	--	--	---

Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8–9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyt kielikohtaiset viitekehykset noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri

oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työväliseen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon	Oppilaat tutkivat ja vertailevat opiskeltavalle kielelle ominaisia piirteitä; mikä erottaa kielen tai tekee siitä tunnistettavan verrattuna oppilaan jo tuntemaan? Oppilaat muodostavat	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen,

<p>joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä</p>	<p>käsityksen opiskeltavan kielen sukulaiskielistä, tutustuvat kielen levinneisyshistoriaan ja etsivät kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Oppilaat pohtivat kyseessä olevaan kieleen mahdollisesti kytkeytyviä ennako-odotuksia. Oppilaat saavat yleiskuvan saksankielisen alueen kulttuurista ja maista (Saksa, Itävalta, Sveitsi).</p>	<p>vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>
<p>T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella</p>	<p>Pohditaan yhdessä mitkä seikat edistävät parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä materiaalia. Oppilaat asettavat opiskelulle omia tavoitteita ja oppivat sekä antamaan että ottamaan vastaan palautetta. Opetuksessa käytetään aktiivisesti TVT-laitteita.</p>	
<p>T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p>	<p>Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.</p> <p>Kahdeksannen vuosikurssin aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tervehtiminen ja hyvästely sekä kohteliaisuuslauseet, minä itse, perheeni ja ystäväni, koulu ja kouluaineet, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja harrastukset sekä persoonallisuuden ja ulkonäön kuvailu</p> <p>Joitakin aiheita voidaan lisäksi valita yhdessä. Aihetekstejä valittaessa otetaan jossakin määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyysalue sekä sen asema kullakin alueella. Oppilaat huomioivat kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja</p>	<p>L1 L4</p>

	<p> muita ääntämykseen liittyviä piirteitä ja harjoittelevat ääntämään kieltä luonnollisella tavalla. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan kohdekielen foneettiset merkinnät ja tuottamaan kielelle tarpeelliset kirjoitusmerkit.</p>	
<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p>		
<p>T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p>	<p>Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.</p> <p>8. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tervehtiminen ja hyvästely sekä kohteliaisuuslauseet, minä itse, perheeni ja ystäväni, koulu ja kouluaineet, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja harrastukset sekä persoonallisuuden ja ulkonäön kuvailu.</p> <p>Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.</p>	<p>L4</p>
<p>T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p>	<p>8. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tervehtiminen ja hyvästely sekä kohteliaisuuslauseet, minä itse, perheeni ja ystäväni, koulu ja kouluaineet, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja harrastukset sekä persoonallisuuden ja ulkonäön kuvailu.</p>	<p>L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilaat saavat tutustua erityyppisiin, myös digitaalisiin materiaaleihin ja heitä kannustetaan etsimään ja löytämään ratkaisuja jotka sopivat heille itselleen.	L4
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella puhumista ja kirjoittamista sopivissa tilanteissa. 8. vuosiluokalla harjoiteltavia rakenteita: sanajärjestys päälauseessa, verbin preesens (säännöllinen, epäsäännöllinen, eriävät verbit), akkusatiivi, modaaliset apuverbit, substantiivin monikkomuodot, persoonapronominit, possessiivipronominit, kieltosanat ja kysymyssanat.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Oppilaat tutkivat ja vertailevat opiskeltavalle kielelle ominaisia piirteitä; mikä erottaa kielen tai tekee siitä tunnistettavan verrattuna oppilaan jo tuntemaan? Oppilaat muodostavat käsityksen opiskeltavan kielen sukulaiskielistä, tutustuvat kielen levinneisyshistoriaan ja etsivät kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Oppilaat pohtivat kyseessä olevaan kieleen mahdollisesti kytkeytyviä ennakkoodotuksia. Oppilaat tutustuvat saksankielisen alueen kulttuureihin ja maihin, 9. vuosiluokalla keskitytään Itävaltaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana	Pohditaan yhdessä mitkä seikat edistävät parhaiten kohdekielen oppimista, mihin	

<p>elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella</p>	<p>kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä materiaalia. Oppilaat asettavat opiskelulle omia tavoitteita ja oppivat sekä antamaan että ottamaan vastaan palautetta. Opetuksessa käytetään aktiivisesti TVT-laitteita.</p>	
<p>T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p>	<p>Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.</p> <p>9. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tapaamisen sopiminen, säästä kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, nähtävyydet, ruoka ja juoma, asuminen, vaatteet ja asusteet sekä ruumiinosat ja terveys.</p> <p>Joitakin aiheita voidaan lisäksi valita yhdessä. Aihetekstejä valittaessa otetaan jossakin määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyysalue sekä sen asema kullakin alueella. Oppilaat huomioivat kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämykseen liittyviä piirteitä ja harjoittelevat ääntämään kieltä luonnollisella tavalla. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan kohdekielen foneettiset merkinnät ja tuottamaan kielelle tarpeelliset kirjoitusmerkit.</p>	<p>L4</p>
<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p>		
<p>T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p>	<p>Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä,</p>	<p>L4</p>

	<p>me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.</p> <p>9. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tapaamisen sopiminen, säästä kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, nähtävyydet, ruoka ja juoma, asuminen, vaatteet ja asusteet sekä ruumiinosat ja terveys.</p> <p>Joitakin aiheita voidaan lisäksi valita yhdessä. Aihetekstejä valittaessa otetaan jossakin määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyysalue sekä sen asema kullakin alueella. Oppilaat huomioivat kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämykseen liittyviä piirteitä ja harjoittelevat ääntämään kieltä luonnollisella tavalla. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan kohdekielen foneettiset merkinnät ja tuottamaan kielelle tarpeelliset kirjoitusmerkit.</p>	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	9. vuosiluokan oppilaat tutustuvat saksalaiselle kielialueelle tyypillisiin kohteliaisuusilmauksiin, ml. sinuttelu ja teitittely, juomarahen antaminen sekä danke- ja bitte-sanojen käyttö. Lisäksi harjoitellaan kohteliaisuusmuotoja ja kohteliasta kielenkäyttöä	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilaat saavat tutustua erityyppisiin, myös digitaalisiin materiaaleihin ja heitä kannustetaan etsimään ja löytämään heille itselleen sopivia ratkaisuja.	L4
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella puhumista ja kirjoittamista sopivissa tilanteissa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
	9. vuosiluokalla harjoiteltavia rakenteita: modaaliset apuverbit (kertaus), akkusatiivi (kertaus), sein- ja haben-verbien preteriti, sivulauseen sanajärjestys, modaaliset apuverbit	

	(kertaus), substantiivin datiiivi, datiiiviprepositiot, perfekti.	
--	---	--

B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	Ohjataan oppilasta vertailemaan ranskaa muihin opiskelemiinsa kieliin. Tutustutaan ranskalaisen kulttuurin keskeisiin piirteisiin. Tutkitaan, missä ranskaa puhutaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	Ohjataan oppilasta tutkimaan, missä hän voisi käyttää ranskan kieltä koulun ulkopuolella. Tutustutaan erilaisiin kielenopiskelutapoihin ja rohkaistaan oppilasta löytämään itselleen parhaat tavat oppia kieltä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan vuorovaikutusta arkipäiväisissä ja rutiininomaisissa tilanteissa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan päättämään asioita esim. asiayhteyden perusteella. Ohjataan oppilasta tarvittaessa tukeutumaan puhekumppaniin, esim. pyytämään toistoa tai selvennystä.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaita ilmauksia tavanomaisissa sosiaalisissa tilanteissa, esim. teittely ja tervehdykset.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Rohkaistaan oppilaita etsimään autenttista, heitä kiinnostavaa materiaalia esim. tietotekniikkaa hyödyntäen. Keskeisiä aiheita ovat esim. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan tutuista aiheista kertomiseen tarvittavia ilmauksia ja sanastoa. Tutustutaan foneettisiin merkkeihin ja harjoitellaan ääntämistä. Rakenteista käsitellään 8.-luokalla mm. yleisimmät epäsäännölliset verbit, -ER-verbit, kieltolause, artikkelit, lukusanat, adjektiivien taipuminen ja paikka, persoonapronominien omistusmuotoja.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Tutustutaan laajemmin ranskankieliseen maailmaan. Rohkaistaan oppilaita perehtymään ranskankielisten alueiden elämänmuotoihin. Jatketaan kielellisten päättelytaitojen harjoittelemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä	Rohkaistaan oppilasta käyttämään monipuolisesti oppimiaan kielenopiskelutaitoja ja kannustetaan oppilasta käyttämään rohkeasti	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	ranskan kieltä koulun ulkopuolella esim. tietotekniikkaa hyödyntäen.	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan ajatusten vaihtamista tutuissa, jokapäiväisissä tilanteissa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Vahvistetaan sanavarastoa, jotta oppilas voi kielellisin keinoin ilmaista itseään. Harjoitellaan soveltamaan viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässä.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan kohteliaiden pyyntöjen, kutsujen, ehdotusten ja anteeksipyyntöjen tekemistä ja niihin vastaamista.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Vahvistetaan sanavarastoa, jonka varassa oppilas pystyy ymmärtämään lyhyiden viestien ydinsisällön. Harjoitellaan edelleen kielellisiä päättelytaitoja. Aiheina voivat olla esim. asiointi ja tapaamisesta sopiminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan kertomaan arkisista ja itselle tärkeistä asioista ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Vahvistetaan ymmärrettävää ääntämistä. Rakenteista voidaan käsitellä mm. lisää epäsäännöllisiä verbejä, säännölliset -IR ja -RE-verbit, partitiivi, kysymyksiä, lukusanoja, lähifutuuri ja kieltolause.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuotoon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykykyä, uteliaisuuden ja monikielisyysten kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle	Oppilas osaa kertoa mahdollisuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä.

kattumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.		sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkana via käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilanteita.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä

				<p>asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.</p>	toistamista tai hidastamista.	nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.	<p>melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkuoppinan ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuksien ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuksien ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuksien ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumanoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.

				kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaa

					Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	n yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
--	--	--	--	--	---	---	--

15.3.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Pehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Pehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra: Pehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Pehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja pehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmiin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppi-arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia

matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmälähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä

saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Sipoossa on valittu, että tavoitteita T13 ja T17 ei käsitellä vuosiluokalla 7, vaan ne tulevat käsiteltäviksi vuosiluokalla 8 ja 9. Lisäksi T19 ja T20 voidaan arvioida osissa tai kokonaisuuksina millä luokka-asteella halutaan.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintä- teknologinen osaaminen
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien			L3 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Työskentelyn taidot			

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.	L1 L4 Monilukutaito
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista. Opitaan ymmärtämään ja käyttämään matemaattista kieltä sekä puheessa että kirjoituksessa.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.	L1 L3 L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1-S6	Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.	L1 L3 L4 L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa			L1-L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analyysitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 S4 S6		L1 L4 L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6		L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1-S2	Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.	L1 L3 L4

<p>T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilaat harjoittelevat laskutapojen järjestystä. Harjoitellaan peruslaskutoimituksia sekä positiivisilla että negatiivisilla luvuilla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Oppilaiden tulee ymmärtää, mitä potenssi tarkoittaa sekä laskemaan yksinkertaisia potenssitehtäviä. Syvennetään murtolukujen laskutoimituksien osaamista sekä opitaan_kerto- ja jakolaskuja murtoluvuilla (vaihtoehtoisesti vl 8).</p>	<p>L1 L4</p>
<p>T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin</p>		<p>Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä (voi tapahtua vl 8).</p>	
<p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan</p>	<p>S3-S4</p>	<p>Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Perehdytään muuttujan ja lausekkeen käsitteisiin. Opitaan lausekkeen arvon laskeminen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Oppilaiden tulee osata sieventää yksinkertaisia muuttujalausekkeita, jotka sisältävät neljä laskutapaa. Oppilaat oppivat, mitä yhtälöt ovat ja ratkaisemaan yksinkertaisia ensimmäisen asteen yhtälöitä. Oppilaat tutustuvat yhtälöiden käyttöön yksinkertaisten tekstitehtävien ratkaisemiseksi.</p>	<p>L1 L4</p>
<p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista</p>		<p>Oppilaat oppivat piirtämään ja tulkitsemaan yksinkertaisia kuvaajia (mahdollisesti vasta vl 8).</p>	<p>L1 L4 L5</p>
<p>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä</p>	<p>S5</p>	<p>Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin,</p>	

		monikulmioihin ja ympyröihin liittyviä ominaisuuksia ja harjoitellaan geometrista konsturointia.	
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1 L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6		L3 L4 L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Tutustutaan algoritmiseen ja loogiseen ajatteluun. Voidaan tehdä algoritmejä paperilla tai ohjelmoimalla yksinkertaisia ohjelmia. Voidaan opetella käyttämään jotain taulukkolaskentaohjelmaa.	L1 L4 L5 L6

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintä- teknologinen osaaminen
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien			L3 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.	L1 L4 Monilukutaito
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista. Opitaan ymmärtämään ja käyttämään	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen,

		matemaattista kieltä sekä puheessa että kirjoituksessa.	vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.	L1 L3 L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.	L1 L3 L4 L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa			L1-L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 S4 S6		L1 L4 L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6		L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1-S2	Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.	L1 L3 L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilaat oppivat tärkeimmät potenssisäännöt, kun eksponenttina on kokonaisluku (mahdollisesti vl 9).	L1 L4
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaali- ja kompleksilukuihin		Syvennetään murtolukujen laskutoimituksien osaamista sekä opitaan kerto- ja jakolaskuja murtoluvuilla (vaihtoehtoisesti vl 7). Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.	
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2 S6	Syvennetään prosentin käsitettä ja varmistetaan käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta.	L1 L3 L6

		Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Mahdollisuuksien mukaan käytetään arjen esimerkkejä. Voidaan tehdä toiminnallisia prosenttiharjoituksia kunkin oppilaan omista mielenkiinnon kohteista lähtien.	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3-S4	Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Tutustutaan polynomin osien terminologiaan. Yhtälökäsitettä laajennetaan. Oppilaat oppivat ratkaisemaan sulkeilla ja nimittäjillä varustettuja yhtälöitä. Tutustutaan verrantoon käsitteenä ja oppilaat oppivat ymmärtämään, mikä verranto on ja miten se voidaan ratkaista. Tekstitehtäviä ratkaistaan sekä yhtälöiden että verrantojen avulla.	L1 L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista		Tutustutaan verrannollisuuteen ja opetellaan käyttämään verrantoa. Opitaan piirtämään suoraa arvotaulukon avulla. Tutustutaan käsitteeseen kasvava ja vähenevä sekä opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin merkitys (vaihtoehtoisesti vl 9).	L1 L4 L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Harjoitellaan geometrista konstruointia.	
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia		Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta.	
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.	L1 L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä. Tilastoja ja todennäköisyyttä voidaan käyttää myös monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Käytetään jotain taulukkolaskentaohjelmaa tilastojen laskemiseen, tulkitsemiseen ja esittämiseen (vaihtoehtoisesti vl 9).	L3 L4 L5

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Opetellaan algoritmista ja loogista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1 L4 L5 L6
--	----	---	----------------------

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintä- teknologinen osaaminen
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien			L3 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.	L1 L4 Monilukutaito
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista. Opetellaan ymmärtämään ja käyttämään matemaattista kieltä sekä puheessa että kirjoituksessa.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.	L1 L3 L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.	L1 L3 L4 L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa			L1-L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 S4 S6		L1 L4 L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6		L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1-S2	Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.	L1 L3 L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Kerrataan potenssilaskutoimituksia.	L1 L4
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin		Kerrataan ja syvennetään potenssilaskuja sekä neliöjuuria.	
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2 S6	Kerrataan prosenttilaskutoimituksia.	L1 L3 L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan	S3-S4	Harjoitellaan ja vahvistetaan kahden tai useamman polynomin tuloa. Kerrataan ja syvennetään yhtälön ratkaisutaitoja. Käsitellään yhtälöpareja ja harjoitellaan ratkaisemaan yhtälöparit graafisesti sekä algebrallisesti. Syvennetään verrannon osaamista, myös kääntäen verrannollisuus.	L1 L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S5	Perehdytään funktion käsitteeseen. Opitaan piirtämään suoria ja funktioita koordinaatistoon käyttämättä arvotaulukkoa. Laajennetaan käsitteistöä kuten kulmakerroin ja vakiotermin ja oppilaat ymmärtävät, miten nämä vaikuttavat suoran sijoittumiseen koordinaatistossa. Tulkitaan kuvaajia	L1 L4 L5

		esim. funktioiden kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia. Käsitellään paraabelin yhtälöä ja kuvaajaa koordinaatistossa.	
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä		Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa. Harjoitellaan geometrista konstruointia.	
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia		Kerrataan Pythagoraan lauseen käyttöä. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita geometrinen ongelmien ratkaisemiseksi.	
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita ja opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja sekä tilavuuksia.	L1 L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä. Tilastoja ja todennäköisyyttä käytetään myös oppiainerajat ylittävissä projekteissa. Käytetään jotain taulukkolaskentaohjelmaa tilastojen laskemiseen, tulkitsemiseen ja esittämiseen.	L3 L4 L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajattelua sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Opetellaan algoritmista ja loogista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1 L4 L5 L6

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena.</i>			

minäkuva ja itseluottamusta matematiikan oppijana		motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		<i>Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaa täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattisen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja	Oppilas tutkii, onko olemassa muita

ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.		ratkaisee osia ongelmasta.	matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaali maailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkittävyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintätekn	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaisesti teknologiaa matematiikan	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa

ologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa		opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.		ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	matemaattisten ongelmien tarkastelemisen ja ratkaisemisen.	logiaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päätely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityihin	S2	Oppilas ymmärtää reaalitylukujen algebrallisia, järjestyks- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaalityluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaalityluvun ja irrationaalityluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosenttien ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentti.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättelnee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosenttien ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskennan eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönsuhteiden ratkaisun taitojaan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä pääättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönsuhteiden ratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja pääättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko pääättelemällä tai symbolisesti.	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntemattoman yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönsuhteiden taitoja ongelmanratkaisussa.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönsuhteiden geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

		välisestä yhteydestä.		asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.		
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaa ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaisen kolmion ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuuksia. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisen kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

<p>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojansa käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.</p>	<p>Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito</p>	<p>Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä.</p> <p>Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.</p>	<p>Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä.</p> <p>Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.</p>	<p>Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.</p> <p>Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan.</p> <p>Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.</p>	<p>Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.</p>
<p>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyksiä</p>	<p>S6</p>	<p>Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiä ja mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.</p>	<p>Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta</p>	<p>Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta.</p> <p>Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiä ja mediaanin.</p> <p>Oppilas päätelee ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.</p>	<p>Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla.</p> <p>Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä.</p> <p>Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.</p>	<p>Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut.</p> <p>Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa.</p> <p>Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.</p>	<p>Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen.</p> <p>Oppilas käyttää todennäköisyyden ongelmanratkaisussa.</p>

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.
--	----	--	--	---	---	---	--

15.3.5 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisiin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen: Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteempalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilaille on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastoja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista

työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Vuosiluokan 7 keskeiset sisältöalueet

S1 Seitsemännellä luokalla perehdytään elämän edellytyksiin, erilaisiin eliöryhmiin ja niiden luokitteluun. Opinnoissa harjoitellaan mikroskopoinnin perusteita, maastovälineiden käyttöä sekä eläinten preparointia. Opetukseen sisällytetään myös yksinkertaisia mittauksia ja harjoitellaan, miten eliöitä voidaan luokitella eri taksoneihin.

S2 Seitsemännen luokan maastoretket painottuvat lähialueen maastokohteisiin. Retkien tavoitteena on syventää kiinnostusta paikalliseen luontoon ja vahvistaa luontosuhdetta sekä oppia tunnistamaan kotiseudun keskeisiä lajeja.

S3 Seitsemännellä luokalla perehdytään eri eliölajien rakenteisiin ja pohditaan niiden sopeutumista erilaisiin elinympäristöihin ja ekosysteemeihin. Lajintuntemuksen painopiste on Sipoolle tyypillisten vesistöjen lajeissa.

Seitsemännen luokan opetuksessa tutustutaan erilaisten lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetuksessa painotetaan ekologian peruskäsitteiden oppimista. Ihmisen aiheuttamia ongelmia kuten biologisen monimuotoisuuden hupenemista ja eliöiden uhanalaisuutta tuodaan esille opetuksessa.

S4 Seitsemännen luokalla eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Opetellaan eliökunnan luokittelun perusteet. Opetuksen pääpaino on eliöiden rakenteessa ja eri eliöryhmien välisessä vertailussa.

S5 Ihmiskehon toimintaan perehdytään 9. luokalla.

S6 Seitsemännellä luokalla sivutaan teemoja luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Omakohtainen tarkkailu valmistaa havaitsemaan muutoksia lähiympäristössä. Oppilaita autetaan pohtimaan oman toiminnan vaikutuksia niin lähiympäristössä kuin globaalistikin.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1 Biologinen tutkimus S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta	Tehdään maastoretkiä lähialueen maastokohteisiin. Opetellaan tunnistamaan kotiseudulle tyypillisiä eliölajeja ja harjoitellaan erilaisten tunnistusoppaiden käyttöä.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	S4 Mitä elämä on? S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta		
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S4 S5 Ihminen	Tutustutaan eliöiden rakenteisiin tutkimalla erilaisia näytteitä (esim. kasvit) ja preparoimalla etenkin vesiin liittyviä eliöitä (esim. rapu tai kala). Harjoitellaan eliöiden luokittelua. Käsitellään suvullinen ja suvuton lisääntyminen.	
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4 S6	Aihetta lähestytään etenkin eliöiden erilaisten fysiologisen rakenteiden kautta.	L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävään tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä	S1 S4-S5	Evoluutiota sivutaan 7. luokalla, mutta varsinaisena painopisteenä se on 9. luokalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Biologiset taidot			
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	Opiskellaan biologian peruskäsitteitä etenkin luokittelun ja eliöiden rakenteiden osalta. Ohjataan oppilaita ymmärtämään syy-seuraussuhteita esimerkiksi eläinten rakenteiden ja niiden elinympäristöjen suhteen. Harjoitellaan tieteellisen tekstin tuottamista.	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	Harjoitellaan mikroskoopoinnin perusteita ja erilaisten maastovälineiden käyttöä. Opetellaan mikroskooppi-preparaattien tekoa. Opetellaan biologista tiedonhakua ja lähdekritiikkiä. Harjoitellaan digitaalisten esitysten tai jaettavien tekstitiedostojen käyttöä.	L1 L5
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	Oppilaiden myönteistä asennetta luontoa kohtaan pyritään vahvistamaan läpi koko 7. luokan opetuksen ajan. Oman luontosuhteen vahvistumista pyritään tukemaan mm. maastoretkillä. Ympäristötietoisuutta ja kestävään kehityksen ymmärrystä voidaan lisätä esimerkiksi erilaisilla	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6		

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi		peleillä, katsomalla dokumentteja tai tutustumalla erilaisiin uhanalaisiin eliöihin.	L5 L7
--	--	--	----------

Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Vuosiluokan 8 keskeiset sisältöalueet

S1 Kahdeksannen luokan opetus painottuu suomalaiseen metsäekosysteemiin. Tämän lisäksi voidaan vapaavalintaisesti käsitellä muita ekosysteemejä. Opetukseen kuuluu mikroskopointitaitojen ja maastovälineiden käytön vahvistaminen, ja siihen sisällytetään kasvien kasvatusta ja mahdollisuuksien mukaan eläinten havainnointia. Oppilaille opetetaan biologisen tutkimuksen vaiheet (hypoteesi- tutkimus- lopputulokset) sekä tutkimusraportin kirjoittaminen.

S2 Kahdeksannen luokan maastoretket suuntautuvat lähimetsiin, jossa oppilaita ohjataan havainnoimaan luontoa ja sen ilmiöitä. Retkien tavoitteena on tutustuttaa oppilaita metsälajistoon sekä vahvistaa heidän luontosuhdetta ja ympäristötietoisuuttaan. Mahdollisuuksien mukaan vierailaan myös muissa kohteissa ja pyritään kutsumaan metsäalan asiantuntijoita koululle.

S3 Kahdeksannella luokalla opetus painottuu suomalaisten metsäekosysteemien rakenteeseen, toimintaan ja lajistoon sekä ihmisen toiminnan vaikutukseen niissä. Tämän lisäksi voidaan vapaavalintaisesti käsitellä muita ekosysteemejä kuten soita tai erityyppisiä metsiä maailmalla.

Kahdeksannella luokalla syvennetään ekologian käsitteitä ja käsitellään metsiin liittyviä ympäristö- ja luonnonsuojeluasioita. Opetuksessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö etenkin metsien näkökulmasta. Keskeisiä teemoja ovat mm. metsien hoito ja suojele sekä uhanalaisuus.

Kahdeksannella luokalla laaditaan kasvikasvio, tai jokin muu eliökokoelma.

S4 Kahdeksannella luokalla kerrataan eliökunnan luokittelua ja syvennetään osaamista eliöiden rakenteen, elintoimintojen ja luokittelun osalta. Opiskellaan tai kerrataan kasvisolun rakenne sekä suvullisen ja suvuttoman lisääntymisen ero.

Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta ja mahdollisuuksien mukaan eläinten havainnointia. Kasvien kasvatukseen voidaan liittää kokeellisia tutkimusasetelmia.

S5 Ihmisen kehon toimintaan perehdytään 9. luokalla.

S6 Kahdeksannen luokan keskeisiä sisältöjä ovat luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö – ja niitä tarkastellaan etenkin suhteessa metsiin. Opetuksessa huomioidaan edellä mainittujen teemojen ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja eettiset ulottuvuudet. Opiskelussa tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin. Kurssin aikana käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta.

Luontosuhteen vahvistamisen, mediaseurannan ja omakohtaisen tarkkailun kautta ohjataan oppilaita havaitsemaan muutoksia metsissä ja herättämään heissä halu vaalia luontoa. Oppilaita ohjataan pohtimaan omaa ympäristökäyttäytymistään ja tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1 Biologinen tutkimus S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta S4 Mitä elämä on? S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	Opetus painottuu suomalaiseen metsäekosysteemiin ja etenkin sen rakenteeseen ja eliöiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Tämän lisäksi voidaan käsitellä muita ekosysteemejä. Lajintunnistus painottuu Sipoolle tyypillisiin metsälajeihin.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4 S6	Vertaillaan erilaisiin ympäristöihin sopeutuneita eliöitä toisiinsa. Tarkastellaan eri ekosysteemejä luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisten eliöryhmien näkökulmasta.	L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	Ihmisen vaikutusta luontoon havainnoidaan omaan lähiympäristöön suuntautuvalla retkellä. Autetaan oppilaita ymmärtämään luonnonvarojen rajallisuus, ekosysteemipalvelujen merkitys sekä kestävä elämäntavan perusteet.	
Biologiset taidot			
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S4 S5 Ihminen S6	Opiskellaan biologian peruskäsitteitä etenkin ekosysteemien osalta. Oppilaille opetetaan biologisen tutkimuksen vaiheet (hypoteesi-tutkimus-lopputulokset) sekä tutkimusraportin kirjoittaminen.	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	Vahvistetaan mikroskoopintaitoja ja maastovälineiden käyttöä. Opetellaan biologista tiedonhakuja ja lähdekritiikkiä. Harjoitellaan digitaalisten esitysten tai jaettavien tekstitiedostojen käyttöä.	L1 L5

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4 S6	Kerätään kasvikansio tai jokin muu eliökokoelma. Kasvatetaan kasveja siemenestä.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta ja mahdollisuuksien mukaan eläinten havainnointia. Tehdään retki lähimetsään.	L1 L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Rohkaistaan oppilaita seuraamaan biologian sisältöihin liittyvää yhteiskunnallista keskustelua (esim. mediaseurannalla) ja muodostamaan siitä omia mielipiteitä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	Oppilaiden myönteistä asennetta luontoa kohtaan pyritään vahvistamaan läpi koko 8. luokan opetuksen ajan. Oman luontosuhteen vahvistumista pyritään tukemaan mm. maastoretkillä.	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Ympäristötietoisuutta ja kestävän kehityksen ymmärrystä voidaan lisätä esimerkiksi erilaisilla peleillä, katsomalla dokumentteja tai tutustumalla erilaisiin uhanalaisiin ekosysteemeihin.	L5 L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi			

Biologia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Vuosiluokan 9 keskeiset sisältöalueet

S1 Yhdeksännen luokan biologiassa käsitellään ihmisen kehon toimintaa sekä tutustutaan perinnöllisyyden perusteisiin ja bioteknologiaan. Käytettäviä menetelmiä ovat mm. mikroskopiointi, erilaiset laboroinnit, elinten preparoinnit, fysiologiset mittaukset sekä bioteknologiset tutkimukset.

Oppilaita autetaan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa esimerkiksi mittausten vertailuarvojen löytämiseksi.

S2 Yhdeksännen luokan opetukseen pyritään mahdollisuuksien mukaan sisällyttämään vierailukäynti esimerkiksi terveyskeskukseen, yliopistolle tai muuhun alan organisaation. Vaihtoehtoisesti koululle voidaan kutsua alan asiantuntijoita.

S3 Yhdeksännellä luokalla perehdytään ihmiseen rooliin ekosysteemissä niin evolutiivisessa kuin ympäristönsuojelullisessakin mielessä. Tarkastelun kohteena voivat olla esimerkiksi geeniteknikan

vaikutukset ekosysteemeissä. Opetuksessa keskitytään ihmisen biologiseen ja kulttuuriseen evoluutioon sekä ihmislajin ominaispiirteisiin.

S4 Yhdeksännellä luokalla perehdytään ihmiskehon rakenteeseen, elintoimintoihin ja säätelyjärjestelmiin sekä kerrataan eläinsolun rakenne. Perinnöllisyystieteessä tutustutaan perinnöllisyyden mekanismeihin ja pohditaan, kuinka perimä ja ympäristö ohjaavat ihmisen ominaisuuksien kehittymistä. Evoluutio-osiossa tarkastellaan etenkin ihmisen evoluutiota.

Bioteknologian opetuksessa keskitytään bioteknologian mahdollisuuksiin ja sovelluksiin arkielämässä sekä huomioidaan siihen liittyvät haasteet ja eettiset ongelmat.

S5 Yhdeksännellä luokalla keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Yhdeksännen luokan opetuksessa painotetaan ajankohtaisuutta. Tarkastelun kohteena voi olla esimerkiksi bioteknologian suomat mahdollisuudet ja haasteet globaalien ympäristö- ja ravinnontuotanto-ongelmien ratkaisuisissa.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1 Biologinen tutkimus S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta S4 Mitä elämä on? S5 Ihminen	Perehdytään ihmisen kehon rakenteisiin ja toimintaan. Opetellaan sijoittamaan ihminen omalle paikalleen eliökunnassa.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä	S1 S4-S5	Tutustutaan perinnöllisyyden mekanismeihin ja pohditaan, kuinka perimä ja ympäristö ohjaavat ihmisen ominaisuuksien kehittymistä. Käydään läpi evoluution edellytykset, todisteet sekä eliöiden kehitys elämän alkujasta uuteen aikaan saakka, mukaan lukien ihmisen evoluutio. Käsitellään bioteknologiaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Opiskellaan ihmisen lisääntyminen ja kehittyminen sekä tutustutaan elimistön toimintoihin. Käytetään tutkimuspohjaisia menetelmiä kuten esimerkiksi mikroskopointia,	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

		laborointeja, elinten preparointeja, fysiologisia mittauksia tai bioteknologisia tutkimuksia.	
Biologiset taidot			
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S5 S6 Kohti kestävää tulevaisuutta	Syvennetään biologian peruskäsitteiden hallintaa ja opiskellaan etenkin perinnöllisyyteen ja evoluutioon liittyvää käsitteistöä. Ohjataan oppilaita ymmärtämään syy-seuraussuhteita jonkin ihmisen terveyteen liittyvän haasteen suhteen (esimerkiksi rokotukset). Harjoitellaan tieteellisen tekstin tuottamista.	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	Vahvistetaan mikroskoopin käyttötaitoja, tutustutaan erilaisiin mittalaitteisiin (esim. verenpainemittari ja spirometri). Ohjataan oppilaita käyttämään oman terveyden arviointiin soveltuvia internetsivuja (esimerkiksi mittausten viitearvoja etsittäessä). Harjoitellaan digitaalisten esitysten tai jaettavien tekstitiedostojen käyttöä.	L1 L5
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	Harjoitellaan tekemään erilaisia laborointeja, tutkimuksia, mittauksia ja elinten preparointeja. Määritetään veriryhmät.	
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Rohkaistaan oppilaita seuraamaan ihmisen terveyteen ja bioteknologiaan liittyvää yhteiskunnallista keskustelua (esim. mediaseurannalla) ja muodostamaan siitä omia mielipiteitä. Pyritään linkittämään biologian sisällöt oppilaiden omaan kehoon ja sen terveyteen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Ohjataan oppilaita pohtimaan ihmisen terveyteen ja bioteknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja kehoitetaan heitä toimimaan omaan arvomaailmansa mukaisesti.	L7

Biologian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	---------------------------------	------------------	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

		oppimisen tavoitteet		arvosanalle 5			
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1–S5	Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.	Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtävistä.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja

							ja niiden tehtäviä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1–S4, S6	Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteet.	Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista.

						<p>us ovat kehittyneet evoluution kautta.</p> <p>Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.</p>	<p>Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina.</p> <p>Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja</p>	S5	<p>Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet.</p> <p>Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.</p>	<p>Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja.</p> <p>Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä.</p> <p>Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia.</p> <p>Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen.	Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärrys	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
--	----	--	--	--	--	--	---

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen.
---	-------	---	-----------------------------------	---	--	---	--

					luonnonilmiöistä.	joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetukseen laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen

					eliökokoelma n. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.	Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	eliökokoelma n. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksensa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.3.6 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon

luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käytöstä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten

ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämisaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnessa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediala arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle

ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Maantieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Vuosiluokan 7 keskeiset sisältöalueet

S1 Seitsemännen luokalla perehdytään koko maapallon karttakuvan peruspiirteisiin, keskeisten kohteiden sijaintiin ja nimistöön. Kurssilla opiskellaan maasto- ja teemakarttojen tulkintaa, koordinaatistoa, mittakaavoja sekä kerrataan ilmansuunnat. Opitaan tarkastelemaan diagrammeja ja tilastoja kriittisesti. Tavoitteena on koko maailman hahmottaminen, mutta aluemaantieteellisenä painopistealueena voidaan haluttaessa pitää Amerikan mannerta. Opetuksessa pyritään kehittämään oppilaiden arkielämän geomeedia- ja monilukutaitoja.

S2 Seitsemännellä luokalla oppilaita ohjataan kehittämään maantieteellistä ajattelua ja seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia koko maailmassa. Ajankohtaiset uutiset sijoitetaan kartalle ja pohditaan niiden alueellisia merkityksiä. Seurannassa keskitytään erityisesti 7. luokan maantieteen sisältöihin.

S3 Seitsemännen luokan opetuksessa käydään läpi maapallon planetaarisuus ja sen vaikutukset maapallolla. Käsiteltäviin sisältöihin kuuluvat mm. vuoden- ja vuorokauden ajat sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet. Kurssilla käsitellään mannerliikuntoja sekä veden ja ilman liikettä sekä ilmastomuutosta. Luonnonvarojen ja elämän perusedellytysten (puhdas vesi, ilma, ravinto) jakautumista käsitellään globaalilla tasolla ja keskustellaan niiden eettisestä ja kestävästä käytöstä.

S4 Seitsemännellä luokalla oppilaat tutkivat esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnonmaisemia sekä niiden jakautumista maapallolle.

Tutkiminen voidaan toteuttaa pienimuotoisella maantieteellisellä tutkimuksella. Oppilas kehittää maantieteellisiä tutkimustaitojaan mm. etsimällä monipuolisesti tietoja valitsemastaan maantieteellisestä kohteesta ja oppii havainnollistamaan asioita kuvien ja karttojen avulla.

S5 Kurssilla tutustutaan kulttuurien piirteisiin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailma. Tarkastellaan, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan – ja miten ihminen vaikuttaa luonnonympäristöön.

S6 Seitsemännellä luokalla keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön maailmanlaajuisesti. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria ja eettisyyttä, ja pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Käydään läpi luonnon monimuotoisuuteen ja uhanalaisuuteen liittyvät käsitteet ja pohditaan syitä monimuotoisuuden heikkenemiseen ja lajien uhanalaisuuteen. Pohditaan, miten eri kasvillisuus- ja maankäyttötyypit vaikuttavat ilmastonmuutokseen. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Maapallon karttakuva ja alueet S2 Ajankohtainen muuttuva maailma S3 Elämän perusedellytykset maapallolla S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	Perehdytään maapallon karttakuvan peruspiirteisiin, maapallon keskeisten kohteiden sijaintiin ja nimitykseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnon-maantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4 S6	Käydään läpi maapallon planetaarisuus ja sen vaikutukset maapallolla. Opiskellaan vuoden- ja vuorokaudenajat sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet. Käsitellään mannerliikunnot ja siihen liittyvät luonnonilmiöt.	L4 L5
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon-	S1-S6	Käsitellään luonnonvarojen ja elämän perusedellytysten (puhdas vesi, ilma ja ravinto) jakautumista	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja

ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys		globaalilla tasolla ja keskustellaan niiden eettisestä ja kestävästä käytöstä. Käsitellään ilmastonmuutoksen syyt ja seuraukset.	kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	Opetellaan etsimään tietoja erilaisista lähteistä ja havainnollistamaan asioita kuvien ja karttojen avulla. Harjoitellaan kuvan tulkintaa.	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä		Opiskellaan koordinaatisto ja mittakaavat sekä kerrataan ilmansuunnat. Tutustutaan karttamerkkeihin.	L4 L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä		Opiskellaan fyysisten- ja teemakarttojen tulkintaa. Harjoitellaan tarkastelemaan diagrammeja ja tilastoja kriittisesti. Laaditaan ilmastodiagrammi.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja		Tehdään pienimuotoinen maantieteellinen tutkimus.	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		Seurataan ajankohtaisia uutisia ja pohditaan niiden alueellisia merkityksiä. Seurannassa keskitytään etenkin luonnonmaantieteellisiin sisältöihin.	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa		Harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja opetellaan käyttämään erilaisia esitystekniikoita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Tutustutaan luonnonvarojen kestäväan käyttöön maapallolla. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria ja eettisyyttä sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Pohditaan keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi	L7

		niin yksilö-, yhteiskunta- kuin globaalitasolla.	
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa		Käydään läpi syitä luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen ja lajien uhanalaisuuteen sekä pohditaan keinoja niiden parantamiseksi.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7

Maantieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Vuosiluokan 8 keskeiset sisältöalueet

S1 Kahdeksannella luokalla oppilaat oppivat tuottamaan karttoja (maasto- ja teemakartta), diagrammeja ja taulukoita. Opetuksessa syvennetään oppilaiden arkielämän geomeedia- ja monilukutaitoja. Paikannimistöjen omaksumisessa voidaan painottaa Euroopan maihin ja luonnonmaantieteellisiin kohteisiin.

S2 Kahdeksannella luokalla oppilaat seuraavat ajankohtaisia uutisia ja liittävät ne kahdeksannen luokan sisältöihin. Uutiset pyritään sijoittamaan kartalle ja pohditaan kriittisesti uutistapahtumien laajempia taustoja ja syy- seuraussuhteita. Ohjataan oppilaita esittämään maantieteellisiä kysymyksiä ja olemaan mediakriittisiä.

Tutustutaan eri maanosille ja ekosysteemeille tyypillisiin elinkeinoihin ja matkailun vaikutuksiin erilaisissa maissa.

S3 Kahdeksannen luokan maantiedossa syvennyttään luonnonvarojen ja elämän perusedellytysten jakautumiseen maailmassa ja pohditaan, miten edellä mainitut seikat vaikuttavat mm. asutuksen sijoittumiseen, elinkeinoihin ja maatalouteen.

Oppilaita autetaan ymmärtämään luonnonvarojen ja resurssien rajallisuus, ja heitä tuetaan kasvamaan kestäväan käyttöön ja elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaisiksi. Opetuksessa pohditaan mm. muuttoliikkeeseen, kaupungistumiseen ja alueellisiin konflikteihin liittyviä haasteita.

S4 Kahdeksannen luokan maantiedossa oppilasta ohjataan tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä. Tutkitaan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia ja niiden jakautumista. Oppilaat oppivat ymmärtämään maisemien syntyyn vaikuttavia tekijöitä ja vertailla luonnon- ja kulttuurimaisemia eri puolilla maailmaa.

Oppilas toteuttaa laajahkon maantieteellisen tutkimuksen (esim. valtiosta) ja osaa havainnollistaa sitä kuvien ja karttojen avulla.

S5 Kahdeksannen luokan maantiedossa tutustutaan kulttuurien piirteisiin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin, sekä syihin niiden taustalla. Oppilaat oppivat ymmärtämään, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen elämään ja elinkeinoihin. Käsitellään kaupungistumista, väkiluvun muutoksia ja muuttoliikkeitä sekä alkuperäiskansojen asemaa globaalissa maailmassa.

Oppilaat oppivat pohtimaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä.

S6 Keskitytään luonnonvarojen riittävyyteen, kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Euroopassa ja globaalisti. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Opitaan ymmärtämään luonnonvarojen kestäväan käytön merkitys ja ymmärretään globaalin vastuun merkitys omassa toiminnassa.

Perehdytään Euroopassa ja maailmalla tapahtuviin ympäristön muutoksiin ja ympäristön tilaan sekä tutustutaan tyyppillisiin suojeltuihin elinympäristöihin ja uhanalaisiin lajeihin. Tarkastellaan ilmastonmuutosta.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsenytyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Maapallon karttakuva ja alueet S2 Ajankohtainen muuttuva maailma S3 Elämän perusedellytykset maapallolla	Syvennetään karttakuvan muodostumista. Paikannimistöjen omaksumisessa voidaan painottaa Euroopan maihin ja luonnonmaantieteellisiin kohteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmis- maantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	Tutustutaan eri kulttuurien piirteisiin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin – ja syihin niiden taustalla. Käsitellään kaupungistumista, väkiluvun muutoksia ja muuttoliikkeitä sekä alkuperäiskansojen asemaa globaalissa maailmassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon- ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnon- varojen kestäväan käytön merkitys		Käsitellään, miten luonnon- ympäristö vaikuttaa ihmisen elämään ja elinkeinoihin.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	Opetellaan etsimään tietoja erilaisista lähteistä ja havainnollistamaan asioita kuvien ja karttojen avulla.	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä		Syvennetään osaamista liittyen karttamerkkeihin ja mittakaavaan.	L4 L5

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä		Harjoitellaan käyttämään erilaisia geomedioita. Opetellaan laatimaan suurimittakaavainen fyysinen kartta ja teemakartta. Laaditaan yksinkertainen diagrammi.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja		Tehdään laajahko maantieteellinen tutkimus (esimerkiksi jostain valtiosta tai alueesta).	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähi-ympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja pohditaan niiden alueellisia merkityksiä. Seurannassa keskitytään etenkin ihmismaantieteellisiin sisältöihin.	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmäytötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa		Harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja opetellaan käyttämään erilaisia esitystekniikoita.	L2
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämän-tapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Pohditaan hyvän elämän edellytyksiä ja ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Rohkaistaan oppilaita muodostamaan omia mielipiteitä maantiedossa saadun tiedon perusteella. Kannustetaan oppilaita kestävään elämäntapaan.	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa		Käsitellään alkuperäiskansojen ja muiden vähemmistöjen asemaa erilaisissa yhteiskunnissa omat vähemmistömme huomioiden.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7

Maantieto – tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Vuosiluokan 9 keskeiset sisältöalueet

S1 Yhdeksännen luokan maantieteen opiskelun painopistealueena on Suomi. Suomea tutkitaan osana Eurooppaa ja maailmaa. Opetukseen sisältyy Suomen keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön opiskelu sekä Suomen karttakuvan peruspiirteet. Tarkastellaan Suomen korkokuvaa ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Oppilaita ohjataan peruskartan tulkintaan ja siihen, että he osaavat liikkua kartan avulla maastossa. Olennaista on myös osata vertailla erilaisia maastokarttoja.

Kurssilla harjoitellaan oman kartan tai muiden maantieteellisten mallien tuottamista.

S2 Yhdeksännen luokan opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia Suomessa ja lähiympäristössä. Oppilaat ymmärtävät tapahtumien syy-seuraussuhteita ja osaavat olla mediakriittisiä. Kurssilla tutustutaan suomalaisiin elinkeinoihin sekä työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan elinkeinojen harjoittajiin esimerkiksi vierailujen tai vierailijoiden kautta.

S3 Yhdeksännen luokan maantiedossa perehdytään kotimaan ilmastoon ja kasvillisuuteen ja niihin vaikuttaviin tekijöihin. Tarkastellaan syy-seuraussuhteita esimerkiksi ilmaston, maaperän, kasvillisuuden ja elinkeinojen välillä.

S4 Opiskelun lähtökohtana ovat Suomen ja etenkin oman lähiympäristön Sipoon ja Uudenmaan erityispiirteet. Suomea käsiteltäessä keskiössä ovat Suomen maisema-alueet ja kulttuurimaisemien vaihtelu Suomessa. Kurssilla harjoitellaan tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja ymmärtämään niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.

Lähiympäristöä tutkittaessa opetukseen sisältyy havainnointia ja kenttätutkimuksia. Opetusta pyritään kytkemään mahdollisuuksien mukaan muihin oppiaineisiin ja esimerkiksi Vihreä lippu –toimintaan. Pyritään osallistumaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Opetuksen tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen (esim. kunnasta tai maisema-alueesta) ja osaa havainnollistaa sitä kuvien ja karttojen avulla.

S5 Tutustutaan ihmisten elämään, asumiseen, elinkeinoihin ja väestöön Suomessa sekä pohditaan syitä niiden erilaisuuteen Suomen eri osissa ja suhteessa muuhun maailmaan. Oppilas oppii kuvaamaan Suomen, oman lähialueensa ja viiteryhmänsä tyypillisiä kulttuurisia piirteitä ja arvostamaan alueellista ja kulttuurista identiteettiään.

Oppilaat osaavat eritellä hyvän elämän edellytyksiä ja ymmärtävät, että ihmisoikeudet eivät toteudu kaikkialla maailmassa. Opetuksessa pyritään korostamaan kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä ja niiden kunnioittamista.

S6 Yhdeksännellä luokalla tutustutaan etenkin Suomen luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat mm. metsien kestävä käyttö, biotalouden muodot ja ilmastonmuutoksen vaikutukset ja torjuntakeinot Suomessa. Opetuksessa tutkitaan tuotteiden elinkaaria ja arvioidaan niiden ekologista jalanjälkeä.

Perehdytään ajankohtaisiin ympäristön muutoksiin Itämeren alueella ja pohditaan niihin liittyviä yhteistyömahdollisuuksia. Pohditaan globalisaation vaikutuksia Suomen kannalta.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentamista maapallosta	S1 Maapallon karttakuva ja alueet S2 Ajankohtainen muuttuva maailma S3 Elämän perusedellytykset maapallolla S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	Painopistealueena Suomi, mutta sitä käsitellään osana Eurooppaa ja maailmaa. Opiskellaan Suomen ja Sipoon keskeisten kohteiden sijaintia ja nimityksiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnon-maantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4 S6	Tarkastellaan Suomen korkokuvaa ja siihen vaikuttaneita tekijöitä. Tarkastellaan Suomen ilmastoon ja kasvillisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Opiskellaan Suomen luonnon erityispiirteet (jääkauden jäljet, suot, vesistöt). Opetellaan Suomen maisema-alueet ja niiden ominaispiirteet. Opiskellaan Sipoon ja Uudenmaan erityispiirteitä.	L4 L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmis-maantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	Tutustutaan suomalaisiin elinkeinoin. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan lähiseudun elinkeinojen harjoittajiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon-ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys		Keskitytään pohtimaan kotimaisia ympäristöongelmia ja ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta. Tarkastellaan suomalaisten ekologista jalanjälkeä. Havainnoidaan omaa lähiympäristöä.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Maantieteelliset taidot			

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	Opetellaan etsimään tietoja erilaisista lähteistä ja havainnollistamaan asioita kuvien ja karttojen avulla.	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä		Harjoitellaan löytämään kartalta ja maastosta kotipaikkakunnan merkittävimmät maastokohteet ja niiden väliset suunnat ja etäisyydet. Opetellaan sijoittamaan oma koti Sipoon kartalle.	L4 L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeedia-taitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä		Harjoitellaan maastokartan ja peruskartan tutkinta ja liikkumista niiden avulla maastossa. Laaditaan karttoja ja muita maantieteellisiä malleja.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimus-taitoja		Tehdään pieniä maantieteellisiä tutkimuksia (esim. sääseuranta tai haastattelu) tai laajempi Suomeen liittyvä tutkimus (maakunta- tai kuntatutkimus).	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähi-ympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja pohditaan niiden alueellisia merkityksiä. Seurannassa keskitytään uutisointiin Suomesta.	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa		Harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja opetellaan käyttämään erilaisia esitystekniikoita.	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden moni-muotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja		Pyritään osallistamaan oppilaita lähiympäristön viihtyisyyden parantamisessa. Opetusta pyritään kytkeämään mahdollisuuksien mukaan muihin oppiaineisiin ja esimerkiksi Vihreä lippu -toimintaan.	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämän-tapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Rohkaistaan oppilaita muodostamaan omia mielipiteitä maantiedossa saadun tiedon perusteella ja ottamaan kantaa heitä koskettaviin asioihin. Kannustetaan oppilaita kestäväan elämäntapaan ja sitoutumaan	L7

		oman lähiympäristönsä huolehtimiseen.	
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moni-naisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa		Kannustetaan oppilaita arvostamaan kotimaataan Suomea ja kotikuntaansa Sipoota. Perehdytään suomenruotsalaisten asemaan.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentamista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaan tieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaita Suomessa ja muualla maapallolla	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaita Suomessa ja muualla maapallolla.	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten

				luonnonmaise mia.	lämpövyöhyk- ket. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalu- eista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaise- mia Suomessa ja maapallolla.	kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalue- et ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaise- ien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalu- eita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaise- mien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantiet- eellisiä ilmiöitä ja kulttuurimais- emien sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ihmismaantiet- eellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaise- mien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmismaantiet- eellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantiet- eellisiä ilmiöitä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantiet- eellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaise- mia.	Oppilas osaa kertoa ihmismaantiet- eellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaise- mien eri alueilla.	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantiet- eellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaise- mien syntyyn Suomessa ja

							muualla maailmassa.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1–S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta. Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvarojen kestävyden näkökulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja. Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasojen, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä
--	-------	--	--------------------------------	---	--	--	--

					Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.	vastauksia niihin.	alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1–S6	Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittaan avulla etäisyyksiä kartalla.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppisiä sekä ilma- ja satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geomeediataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geomeediataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomeediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomeedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.
T8 ohjata oppilasta	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä	Maantieteelliset	Oppilas osallistuu	Oppilas osaa toteuttaa	Oppilas osaa toteuttaa	Oppilas osaa toteuttaa

kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja		ä tutkimustaitoja	tutkimustaidot	pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arviointi	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaito ja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja refleктоimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistua lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväksi		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan</i>			

kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi		elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		<i>pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.3.7 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen

kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9

mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Sipoossa fysiikan keskeiset sisällöt käsitellään vuosiluokkien 7 ja 9 aikana.

Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä S3 Fysiikka yhteiskunnassa S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana S5 Vuorovaikutus ja liike S6 Sähkö	Korostetaan fysiikan merkitystä omassa elämässä, sekä opiskelussa että työelämässä. Herätetään kiinnostus fysiikan opiskeluun. Harjoitellaan erilaisten mittavälineiden ja havaintovälineiden käyttöä. Tehdään tutkimuksia esimerkiksi luonnontieteen historiasta, paikallisista ympäristöistä ja huomioista. Harjoitellaan tieteellisen tutkimuksen tekemisen vaiheita ja informaatiotekniikkaa hyväksikäyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		Autetaan oppilasta havaitsemaan omasta arkielämästä fysiikan ilmiöitä ja sovelluksia. Asetetaan (yhdessä) tavoitteita oppimiselle ja työskentelytavoille. Seurataan yhdessä oppimisen kehittymistä.	L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		Fysikaalisten ilmiöiden terveysvaikutusten läpikäyminen oma ja läheisten turvallisuus huomioiden. Esim. auringon säteily, hiukkas- ja ydinsäteily, ilmastonmuutos ja -lämpeneminen, meluhaitat, sähköturvallisuus kotona, ym.	L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta			L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Tutustutaan joihinkin fysiikan ilmiöihin, mittausten tekemiseen ja tutkimuksen raportointiin	L1 L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		Opiskellaan työturvallisuutta ja otetaan turvallisuus huomioon kaikissa käytännön töissä. Suoritetaan erilaisia mittauksia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		Harjoitellaan tieteellisen tutkimuksen tekemisen vaiheita ja informaatiotekniikkaa hyväksikäyttäen.	
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		Tutustutaan johonkin lääketieteen laitteen toimintaan esim. röntgenlaitteistoon, kuumemittariin, stetoskooppiin, verenpainemittariin yms.	L2 L3 L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen			L5

sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla			
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	Käydään läpi SI-järjestelmä. Fysiikan rakenteiden suuruusluokat ja yhtäläisyydet käydään läpi pienistä atomin osista galakseihin.	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		Käytetään monipuolisesti erilaisia malleja kuten kuvaajia.	
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		Seurataan fysiikkaan liittyvää uutisointia, jossa aktiivisena osapuolena on oppilas.	L2 L4 Monilukutaito
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		Käsitellään jonkin fysiikan ilmiön tai sovelluksen kehitystä ja historiaa.	L1 L4
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5 S6		L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tavoitteena on löytää ainerajat ylittäviä kokonaisuuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn.	L6

Fysiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
-----------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------------

Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä S3 Fysiikka yhteiskunnassa S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana S5 Vuorovaikutus ja liike S6 Sähkö		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		Autetaan oppilasta havaitsemaan omasta arkielämästä fysiikan ilmiöitä ja sovelluksia. Asetetaan tavoitteita oppimiselle ja työskentelytavoille. Seurataan yhdessä oppimisen kehittymistä.	L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		Tehdään yritysvierailuja mahdollisuuksien mukaan.	L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta		Tutustutaan erilaisiin energiamuotoihin, niiden hyviin ja huonoihin puoliin sekä erilaisiin energiantuotantomenetelmiin. Opiskellaan käsitteet uusiutuva- ja uusiutumaton energia.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Vahvistetaan ja hyödynnetään kemiassa opittua luonnontieteelle ominaista tutkimus- ja toimintatapaa tutkittaessa ilmiöitä kokeellisesti.	L1 L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		Tehdään tutkimuksia, jotka sisältävät seuraavat vaiheet: - tutkimusongelman asettaminen - ilmiön pohtiminen - tutkimuksen suunnittelu ja tiedon hankkiminen - koejärjestelyt - tulosten käsittely siltä osin, kuin ne havainnollistavat tutkimusongelmaa tai ilmiötä - oman työskentelyn ja tulosten oikeellisuuden arviointia - tutkimuksen tarkoituksenmukaisuuden pohtiminen - johtopäätösten tekeminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

		- raportointi (esim. kuvakollaasi, posteri, blogi, esitelmä ja työselostus) ja esitys	
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		Vahvistetaan ja hyödynnetään kemiassa opittua luonnontieteelle ominaista tutkimus- ja toimintatapaa tutkittaessa ilmiöitä kokeellisesti. Raportoidaan tutkimuksista hyvän tutkimustavan mukaisesti. Opitaan arvioimaan myös virheitä ja opitaan niistä.	
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		Voidaan toteuttaa myös monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä.	L2 L3 L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		Käytetään eri ohjelmia tiedon keräämisessä ja sen käsittelyssä esimerkiksi taulukkolaskenta-ohjelmia.	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6		L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		esim. laskukaavat, kytkentäkaaviot, kuvaajat ym.	

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		Opitaan vertailemaan oppikirjan, internetin ja muiden tietolähteiden informaatioita keskenään.	L2 L4 Monilukutaito
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		Käydään jonkin ilmiön tai fysiikan sovelluksen kehitys läpi.	L1 L4
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5 S6		L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Liitetään monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin. Tutustutaan erilaisiin energian tuotantolaitoksiin. Vierailaan jollain energian tuotantolaitoksella. Ymmärretään energian kulutuksen vaikutus ympäristöön. Suunnitellaan energiaa säästäviä toimia kotiin ja kouluun. Käydään yritysvierailulla, jossa keskitytään fysiikan ilmiöihin. Vierailuja voidaan tehdä esim. rakennustyömaalle, sairaalaan/terveyskeskukseen, ilmatieteenlaitokselle, maatiloille, autokorjaamoille ja paikallisiin yrityksiin.	L6

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta	S1-S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>			

fysiikan opiskeluun		mielekkääksi		<i>Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylle ja työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään

tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta		en rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.		merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
---	--	---	--	---	--	--	--

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työkentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuuskäytökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelman noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti.

		johdonmukaisesti.			e turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimustulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimustuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimustuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimustuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologien osaaminen ja yhteistyö teknologisisissa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen

soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa					suunnittelun.	yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontiet	Käsitteiden käyttö ja jäsentymisen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti.

aan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		eellisiä teorioita.				Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteesi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksesta. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksesta yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään

							ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämä ssä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä							
---	--	--	--	--	--	--	--

15.3.8 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7–9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteisiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Sipoossa kemian keskeiset sisällöt käsitellään vuosiluokkien 7 ja 8 aikana.

Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä S3 Kemia yhteiskunnassa S4 Kemia maailmankuvan rakentajana S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		Tutustutaan kemiaan tieteenä. Opitaan ymmärtämään, mitä kemia on ja kuinka sitä tutkitaan.	L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		Seurataan kemiaan liittyvää uutisointia, jossa aktiivisena osapuolena on oppilas. Esim. perustetaan tiedosto, johon kerätään uutiset ja tiedot niistä. Opitaan näkemään kemiaa monipuolisesti ympärillämme.	L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		Tutustutaan jätteiden lajitteluun ja tutustutaan mahdollisuuksien mukaan jätteenkäsittelylaitokseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Harjoitellaan kysymysten tekemistä tunneilla tehtävistä tutkimuksista esim. työparille ja opettajalle.	L1 L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä		Harjoitellaan turvallisen työskentelyn periaatteet ja kemian perustyötaitoja. Käydään läpi monipuolisesti eri tutkimusmenetelmiä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		Tutustutaan eri erotusmenetelmiin. Opitaan työskentelemään vaihtelevissa kokoonpanoissa. Käsitellään palaminen kemiallisena reaktiona ja käydään läpi paloturvallisuus esimerkiksi yhteistyössä palokunnan kanssa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		Harjoitellaan tulosten kirjaamista ja arviointia tutkimuksen onnistumisesta.	
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa			L2 L3 L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		Etsitään tietoa internetistä liittyen tunneilla tehtäviin tutkimuksiin. Käytetään valmiita ohjelmia esim. atomin sekä yhdisteiden rakenteiden havainnollistamiseen.	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6		L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		- atomin rakenne ja sen mittasuhte - alkuaineiden kemialliset merkit - kemiallinen reaktio - palaminen	
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja			L2 L4 Monilukutaito

perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla			
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		Tehdään tutuksi kokeellisen kemian yhteys kemian sääntöihin.	L1 L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5 S6	- käydään läpi reaktionopeuden muutokset ja siihen vaikuttavat tekijät - liukoisuus ja aineiden liukeneminen - vesi- tai rasvaliukoisuus käydään läpi eräänä aineen ominaisuuksista	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Etsitään yhteyksiä kemiaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Tehdään mahdollisuuksien mukaan vierailuja ympäristöön, yrityksiin yms., joissa etsitään yhteyksiä kemian sisältöihin.	L6

Kemia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä S3 Kemia yhteiskunnassa		L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

<p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</p>	<p>S4 Kemia maailmankuvan rakentajana S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset</p>	<p>Tutustutaan kodin kemikaaleihin turvallisuuskäsitteistä. Kytetään kemian tiedot arkipäivän tilanteisiin. Huomioidaan ravinnon kemia. (Aihealueet tulevat mukaan happo-emäs kemiassa ja orgaanisessa kemiassa.)</p>	<p>L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</p>		<p>- tutkitaan tuotteiden elinkaarta raaka-aineesta jätteiden käsittelyyn sekä kierrätykseen (huom. metallit ja muovit) - hiilen kiertokulku - opitaan ilmakehän koostumus, ilman saastuminen ja kasvihuoneilmiö kemian näkökulmasta</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7</p>
<p>Tutkimisen taidot</p>			
<p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Tehdään tutkimuksia, jotka sisältävät seuraavat vaiheet: - tutkimusongelman asettaminen - ilmiön pohtiminen - tutkimuksen suunnittelu ja tiedon hankkiminen - koejärjestelyt - tulosten käsittely siltä osin, kuin ne havainnollistavat tutkimusongelmaa tai ilmiötä - oman työskentelyn ja tulosten oikeellisuuden arviointia - tutkimuksen tarkoituksenmukaisuuden pohtiminen - johtopäätösten tekeminen - raportointi (esim. kuvakollaasi, posterit, blogit, esitelmät ja työselostus) ja esitys</p>	<p>L1 L7</p>
<p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>			<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen</p>
<p>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>		<p>Vahvistetaan ja hyödynnetään luonnontieteelle ominaista tutkimus- ja toimintatapa tutkimuksessa ilmiötä kokeellisesti. Raportoidaan tutkimuksista hyvän tutkimustavan mukaisesti. Opitaan arvioimaan myös virheitä ja opitaan niistä.</p>	

<p>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>		<p>Tutustutaan lääketieteen ja terveysalan kemiaan. Ravintoaineiden kemiaan (hiilihydraatit, proteiinit, rasvat) tutustutaan mahdollisesti yhteistyössä kotitalouden ja terveystiedon kanssa. Käydään läpi vesi- ja rasvaliukoiset vitamiinit. Tehdään yritysvierailu esim. lääkealalle, elintarvikealalle, rakennuslalle, kosmetiikka-alalle, voimalaitokseen, öljynjalostamoon, kampaamotalalle, siivousalalle, kemian tutkimuslaitokseen, rikoslaboratorioon tms.</p>	<p>L2 L3 L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</p>		<p>Etsitään aktiivisesti tietoa internetistä liittyen tunneilla tehtäviin tutkimuksiin. Käytetään valmiita ohjelmia esim. reaktioyhtälöiden sekä orgaanisten yhdisteiden havainnollistamiseen.</p>	<p>L5</p>
<p>Kemian tiedot ja niiden käyttäminen</p>			
<p>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Ymmärretään pH-asteikon rakenne ja tutustutaan happo- ja emäsreaktioihin sekä neutraloitumiseen. Opetellaan muodostamaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja tasapainottamaan ne oikein. Omaksutaan orgaanisten yhdisteiden yhtäläisyydet ja erot.</p>	<p>L1</p>
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä</p>		<ul style="list-style-type: none"> - atomin hiukkaset - bohrin atomimalli - jaksollinen järjestelmä ja niiden rakentuminen - ionit, ionisidokset, metallisidokset ja kovalenttiset sidokset käydään läpi eri yhdisteiden rakenteen ymmärtämiseksi - tutustutaan hiileen alkuaineena, sen esiintymismuotoihin, hiilivetyihin, alkoholeihin ja karboksyylihappoihin - lisäksi voi tutustua esim. estereihin 	

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		Opitaan vertailemaan oppikirjan, internetin ja muiden tietolähteiden informaatioita keskenään.	L2 L4 Monilukutaito
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa			L1 L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5 S6	Tutustutaan kemiallisen reaktion reaktioyhtälön avulla. Reaktioyhtälöissä huomioidaan aineen säilyminen. Energian muutokset käsitellään energiaa sitovien ja vapauttavien reaktioiden avulla.	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Etsitään yhteyksiä kemiaan ja käytetään kemian tietoja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa erityisesti fysikaalisten ilmiöiden yhteydessä.	L6

Kemian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöä lueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia</i>			

				<i>n kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskenteleminen pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamiseksi perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammattiteissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammattiteissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammattiteissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.	Oppilas perustelelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.		elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
--	--	---	--	----------------------	---	---	---

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistiaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa

							yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatua aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa. Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologien osaaminen ja yhteistyö teknologisissä ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa

						ja soveltamisessa.	kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteell	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää
--	-------	---	------------------------------------	---	--	--	---

isten teorioiden mukaisia käsityksiä						ominaisuudet ja käsitteet.	ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatuksi. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittämisestä ja tieteellisistä	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteell	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla

sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	hahmottaminen	luonnontieteellistä tietoa.	tavoista tuottaa tietoa.	lisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamiseen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

15.3.9 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveystietosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveystietosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveystieteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveystieteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveystietää tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietää tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiiriin kasvaessa terveystieteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveystietää voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveystietosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveystieteen laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveystieteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveystietosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveystieteen ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7–9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveystieteen voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämänsä, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveystietää tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveystieteen eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveystieteen edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänsä, kasvuun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta.

Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystieteen ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden,

liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevilla terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevilla tavoitteilla kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman

suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri	- terveyden osa-alueet (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen terveys) - terveyden rakennusaineet - ihmisen elämäntapaa syntymästä kuolemaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	- itsetunnon käsitteet ja tunnetaidot ja –viestit - suvaitsevaisuus, huolenpito ja välittäminen	L2 L3 L4 Monilukutaito L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä		päivärytmi, uni, lepo ja kuormitus	L1 L3 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1-S2	kiusaaminen, kiusaamisen muodot ja kiusaamisen ehkäisy	L1 L2 L3 L4 L6 L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy			

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	- mielihyvä ja riippuvuus - riippuvuuden käsitteet (psykykinen, fyysinen ja sosiaalinen riippuvuus) - murrosiän muutokset (fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset)	L1 L2 L3 L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2-S3	- henkilökohtainen hygienia - murrosikään liittyvä hygienia - hammashygienia - tartuntataudit (yleisyys, leviäminen, tunnistaminen ja hoito)	L2 L3 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1-S2	- päihteet (tupakkatuotteet, alkoholi, huumeet) - ravitsemussuosituks	L2 L3 L4 L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	- medialukutaito - nettietiketti	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	- sosiaalisen median käyttö ja nettikiusaaminen - yksilön vastuu ja velvollisuudet	L2 L4 L5 L7
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	- seksuaalinen minäkuva - yksilöllisyys ja erilaisuus, nuoruuteen ja kehitykseen liittyvät tarpeet ja erityispiirteet	L1 L2 L3 L7

Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri	kehittyvä seksuaalisuus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	tunneviestinnän keinot	L2 L3 L4 Monilukutaito L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä		- tunneterveys - tunteiden tasapaino - tunteiden ilmaisu - tunnetaidot - minäkuva ja itsetunto	L1 L3 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1-S2	raskauden ehkäisymenetelmät ja abortti	L1 L2 L3 L4 L6 L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy			
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	- seksuaalisuuden rakentuminen - seksuaalioikeudet - seksuaalinen identiteetti	L1 L2 L3 L4

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2-S3	- ensiaputaidot ja -tiedot - yleisimmät tapaturmat ja niiden ehkäisy - toiminta onnettomuustilanteissa - liikennekäyttäytyminen ja liikenneturvallisuus - käyttäytyminen vesillä - paloturvallisuus	L2 L3 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1-S2	suojauduminen kylmää, kuumaa ja aurinkoa vastaan	L2 L3 L4 L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	medialukutaito ja mediakriittisyys	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	mediaseksikkyyys	L2 L4 L5 L7
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämämpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	- seurustelun pelisäännöt - intiimiseurustelu - seurustelun vastuu	L1 L2 L3 L7

Terveystieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä	S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys	- sosiaalinen tuki ja turvaverkot - mielen hyvinvointi, mielenterveyden ongelmat	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen,

sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	- kriisin vaiheet - kriisitilanteista selviytyminen	L2 L3 L4 Monilukutaito L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä		liikunnan hyödyt (fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen)	L1 L3 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1-S2	- sosiaaliset taidot - ystävyys-suhteet	L1 L2 L3 L4 L6 L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy			
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä	S1-S3	- psyykinen terveys ja sen monimuotoisuus - kehon ja mielen tasapaino - syömishäiriöt	L1 L2 L3 L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2-S3	- sukupuolitaudit - tavallisimmat ruoka-aineallergiat ja erityisruokavaliot - ylipainon terveyshaitat - painonhallinta - painonarviointi	L2 L3 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja	S1-S2	- lääkkeet ja luontaistuotteet (käyttö, ostaminen ja riippuvuus)	L2 L3 L4 L7

niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja		- terveellinen ravinto (energiasisällöt, ravintoaineryhmät)	
T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	- mediakriittisyys - median luoma kehonkuva - median rooli ruokavaliomuutoksissa	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T9 Ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	virtuaalinen vuorovaikutus	L2 L4 L5 L7
T10 Ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta-, ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystieteiden ja palveluiden asianmukaista käyttöä	S1-S2	- erilaiset liikuntatavat - liikuntateknologia - terveydenhoitojärjestelmä ja terveyspalvelut	L1 L3 L6
T11 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	- kansantaudit (yleisyys, merkitys yhteiskunnalle) - muut pitkäaikaissairaudet (esim. diabetes, astma) - elintapojen merkitys sairauksien synnyssä	L1 L2 L3 L7
T12 Tukea oppilasta valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	- ympäristön epäpuhtauksien vaikutus terveyteen esim. globaalit ongelmat - matkailijan terveys (vakuutukset, rokotteet, hygienia, turvallisuus) - seksuaalirikokset	L1-L7

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus	Osaamisen kuvaus	Osaamisen kuvaus	Osaamisen kuvaus
-------------------	---------------	------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

		johdetut oppimisen tavoitteet		arvosanalle 5	arvosanalle 7	arvosanalle 8	arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämäntapavaiheen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämäntapavaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämäntapavaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavaranä.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämäntapavaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavaranä elämäntapavaiheissa.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja

				teita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämisen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.	vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämisen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämisen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelyä käyttäytymistään ja oppimistaan.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvointiin ja terveydelle.	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvointiin

luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa		ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.		n ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.	e ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
---	--	--	--	--	--	---	--

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa

liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa		liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	taitojen hallinta	tietoa ohjastusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteisiin.	muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteisiin liittyen.	erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiensa osana itsearviointia.</i>			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti	Terveyteen ja sairautteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumise	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumise	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumise

n kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä		terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	en vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista . Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.	en vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista . Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	en vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri							
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen,	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkej	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä

terveydelle ja hyvinvoinnille				kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen .	ä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen .	sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.	arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
T10 ohjata oppilasta luomaan luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	S1–S2	Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa	Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat	Oppilas osaa analysoida asianmukaisesti esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä,

terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.		niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.		käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omaan terveyskäsitteeseen. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuutteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinon ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja

				turvallisuute en voidaan vaikuttaa lähiyhteisös sä.	en voidaan vaikuttaa lähiyhteisöss ä.	ja turvallisuut een voidaan vaikuttaa lähiyhteisöis sä.	ympäristön terveyteen ja turvallisuute en voidaan vaikuttaa.
--	--	--	--	---	--	--	---

15.3.10 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7–9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntutkimyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päätöarviointin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Päätöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7–9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdiskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Evangelisluterilainen uskonto

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja

uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Sipoossa 7. vuosiluokalla opetuksessa painottuu maailmanuskontojen tarkastelu maailmanlaajuisesta, suomalaisesta sekä oppilaan lähiympäristön näkökulmasta.

S2 Uskontojen maailma –kurssi

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Suhde omaan uskontoon S2 Uskontojen maailma	Perehdytään uskontojen ulottuvuuksiin. Tutustutaan uskontokritiikkiin ja uskontodialogiin. Pohditaan, miten uskonto näkyy kulttuurissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Keskeiset tiedot eri maailmanuskunnoista: levinneisyys, keskeinen oppisisältö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen	S2	Etsitään tietoa eri maailmanuskunnoista ja vertaillaan niitä.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1-S2 S3 Hyvä elämä	Perehdytään uskontojen symboliikkaan ja tapoihin.	L2 L4 Monilukutaito L6

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 S3	Uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen.	L1 L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1-S3	Painotuksena eri maailmanuskontoihin kuuluvien sekä uskonnottomien ihmisten kunnioittaminen	L6

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Sipoossa 8. vuosiluokalla opetuksessa painottuu kristinuskon tarkastelu maailmanlaajuisesta, suomalaisesta sekä oppilaan lähiympäristön näkökulmasta.

S1 Suhde omaan uskontoon -kurssi: Kristinuskon historia ja nykytilanne

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Suhde omaan uskontoon S2 Uskontojen maailma	Perehdytään kristinuskoon liittyviin piirteisiin ympäröivässä kulttuurissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Opitaan kuvaamaan kristinuskon syntyhistoriaa ja vaikutusta maailmassa ja Suomessa. Tutustutaan kristinuskon jakaantumiseen ja kristinuskon eri pääsuuntauksiin. Tutustutaan kristinuskon nykytilanteeseen Suomessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Tutustutaan kristinuskon ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa. Perehdytään ekumeniaan.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1-S2 S3 Hyvä elämä	Tutustutaan kristinuskon tapoihin ja keskeisiin symboleihin.	L2 L4 Monilukutaito L6

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 S3	Perehdytään kristinuskon maailmanlaajuiseen merkitykseen.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1-S3	Painotuksena eri kristinuskon suuntauksiin kuuluvien ihmisten kunnioittaminen	L6

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Sipoossa 9. vuosiluokalla opetuksessa painottuvat ajankohtaiset sekä oppilaan lähiympäristöön liittyvät kysymykset.

S3 Hyvä elämä -kurssi

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Suhde omaan uskuntoon S3 Hyvä elämä	Opetellaan argumentoimaan eettisistä kysymyksistä. Harjoitellaan omien eettisten pohdintojen tekemistä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Opiskellaan etiikan keskeiset käsitteet ja sovelletaan niitä. Tutustutaan ihmisoikeuseetiikkaan. Perehdytään Raamatun eettisiin opetuksiin sekä eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin. Tutustutaan muiden uskontojen eettiseen opetukseen.	L2 L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 S3	Perehdytään eri uskontojen ja katsomusten vaikutuksiin maailmanlaajuisesti.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä	S1 S2 Uskontojen maailma	Harjoitellaan etiikan kysymysten ratkaisua ja pohdintaa. Pohditaan oppilaan omaa arvomaailmaa.	L7

kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S3		
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2-S3	Pohditaan oppilaan omien valintojen vaikutusta. Perehdytään kestävään kehitykseen.	L1 L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1-S3	Painotuksena moraalisesti eri tavalla ajattelevien ihmisten kunnioittaminen	L6

Ortodoksinen uskonto

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksinen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovoosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksinen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänskatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksinen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien

ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Ortodoksiuskonnon opetuksen opetusryhmät ovat luokka-asterajat ylittäviä. Opettajan tulee huomioida tämä opetuksessaan, jotta kaikki keskeiset sisällöt ja tavoitteet tulee huomioitua opetuksessa vähintään kerran vuosiluokkakokonaisuuden aikana.

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Suhde omaan uskontoon	<ul style="list-style-type: none"> - pohditaan, miten uskonto näkyy kulttuurissa - arjen tavat esim. Kreikassa ja Venäjällä: kaupunkikuva, juhlat, paastot, musiikki - ajanlaskukysymykset - varhaiskristilliset luostarit ja ortodoksiset luostarit: niiden synty ja vaikutus ennen ja nyt - bysantilainen maailma ja sen perintö - Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka - luterilainen kirkko Suomessa ja luterilainen Suomi - ortodoksiset vähemmistöt lähihistoriassa esim. kolttasaamelaiset 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	<ul style="list-style-type: none"> - kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma, kirkon jakaantuminen - kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, traditio - Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen - muita pyhiä tekstejä - diakoniatyö: julistaminen ja lähimmäisenrakkaus - globaali ortodoksisuus 	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S1 S2 Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none"> Etsitään tietoa eri maailmanuskonnoista ja vertaillaan niitä. - suomalainen muinaisusko ja muut luonnonuskonnot 	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito

		- uskonnottomuus - tämän ajan uskonnollisuus ja maallistuminen	
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 S2 S3 Hyvä elämä	Perehdytään uskontojen symboliikkaan ja tapoihin. Seurataan ajankohtaisia aiheita ja uutisia uskontoihin liittyen.	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1-S2	- uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen - Suomen kansankirkot: luterilainen ja ortodoksinen kirkko	L1 L2
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 S3 Hyvä elämä	Ortodoksinen etiikan perusteita: - ihminen jumalan luotuna, hyvänä - epäitsekkyys ja yhteisöllisyys alkukirkossa - marttyyrius ja nykyaikainen uskonnonvapaus - YK:n Ihmisoikeuksien julistus - holokausti	L2
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1-S3	Perehdytään kristinuskon maailmanlaajuiseen merkitykseen. Oppilas tutustuu uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta. - ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu - ortodoksinen identiteetti	L2 L5 L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1-S3	Harjoitellaan etiikan kysymysten ratkaisua ja pohdintaa. Pohditaan oppilaan omaa arvomaailmaa. - oikea ja väärä - synty ja katumus - lähimmäisenrakkaus - yksilöllisyys – yhteisöllisyys - epäitsekkyys – itsekkyyys - itsenäisyys - epäitsenäisyys	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2-S3	Pohditaan oppilaan omien valintojen vaikutusta. Perehdytään kestävään kehitykseen.	L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla		Painotuksena eri maailmanuskontoihin kuuluvien sekä uskonnottomien ihmisten kunnioittaminen	L1 L3 L6

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Suhde omaan uskontoon	<ul style="list-style-type: none"> - perehdytään kristinuskoon liittyviin piirteisiin ympäröivässä kulttuurissa. - arjen tavat ortodoksisuudessa ja luterilaisuudessa: kristilliset juhlat, kristinoppileiri ja sen päätös, kummeus, mysteerit ja sakramentit, avioliitot ja avioerot, maallistuminen - muita arjen tapoja oppilaan lähipirissä esim. uskonnottomuus ja sen vaikutus 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	<p>Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa - seurakunnat, hiippakunnat, kirkkokunnat, patriarkaattit - pappeus - luostarit ja asketismi - kirkollisia toimijoita ja järjestöjä - kirkkovuoden kierto: kiertoon liittyvät ikonit, veisut, rukoukset ja erityiset toimitukset - ajan pyhittäminen ortodoksin elämässä 	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S1 S2 Uskontojen maailma	<p>Oppilas pohtii Aasian uskontojen yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.</p> <p>Hindulaisuus, buddhalaisuus, kunfutselaisuus, sintolaisuus: syntyhistoriaa, keskeinen opetus, tavat ja rituaalit, symbolit, keskeiset suuntaukset</p>	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 S2 S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none"> - hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kunfutselaisuuteen ja sintolaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleita yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa - uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa - seurataan ajankohtaisia aiheita ja uutisia uskontoihin liittyen 	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1-S2	<ul style="list-style-type: none"> - vaikuttamaan pyrkivien uskonnollisten tekstien tarkastelemista ja arviointia - teologisen tekstin ja muun tieteellisen tekstin tarkastelemista - kriittinen ajattelu - ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia 	L1 L2
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 S3	<ul style="list-style-type: none"> - ortodoksinen ihmiskäsitys - hengellinen ohjaus ihmiskäsityksen näkökulmasta - ihmisarvo, ihmisoikeudet - eläinten ja luonnon oikeudet - onko niitä? - buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kufutselaisuuden, taolaisuuden ja sintolaisuuden keskeisiä eettisiä opetuksia - eri uskontojen eettisiä opetuksia ihmisoikeuksien näkökulmasta ja verrattuna kristilliseen etiikkaan 	L2
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1-S3	<p>Oppilas tutustuu ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - hengellinen ohjaus ortodoksisessa traditiossa ja muissa uskonnoissa - asketismi ja luostarit - ihmiskäsitys ja siihen perustuvat arvot - arvot valintojen ja toiminnan taustalla - buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kufutselaisuuden, taolaisuuden ja sintolaisuuden opetuksia yksilöstä ja yhteisöstä ja siitä seuraava toiminta - ekumenia - uskontojen välinen dialogi 	L2 L5 L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin		<p>Harjoitellaan etiikan kysymysten ratkaisua ja pohdintaa. Pohditaan oppilaan omaa arvomaailmaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vapaus ja vastuu - katumus - anteeksianto - oikeus ja velvollisuus 	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2-S3	<p>Pohditaan oppilaan omien valintojen vaikutusta. Syvennetään kestävään kehitykseen liittyviä tietoja ja osaamista.</p>	L2

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla		Painotuksena eri kristinuskon suuntauksiin kuuluvien ihmisten kunnioittaminen	L1 L3 L6
---	--	---	----------------

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Suhde omaan uskuntoon	<ul style="list-style-type: none"> - uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus ortodoksisissa, muissa kristillisissä ja ei-kristillisissä kulttuureissa - ortodoksi-kristilliset, kristilliset ja ei-kristilliset juhlat - paastot eri uskonnoissa, myös eri kirkoissa - luostarit: ortodoksiset, muut kristilliset ja ei-kristilliset, niiden synty, kehitys ja vaikutus - suhtautuminen pyhiin ihmisiin ja marttyyriin eri uskonnoissa ja kulttuureissa - riitit, erityisesti siirtymäriitit verrattuna ortodoksinen kaste, mirhavoitelu, avioliitto ja hautaus - erilaiset arjen uskonnolliset tavat: rukoileminen, hiljentyminen, meditaatio, hesykasmi ja asketismi ilmiöinä - uskonnollisen perinteen vaikutus pukeutumiseen - uskonnollisen perinteen vaikutus eri sukupuoliin - uskonnollinen taide - uskonto ja politiikka globaalisti 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojansa opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	<p>Oppilas perehtyy ortodoksiseen uskonoppiin ja pohtii uskon merkitystä itselleen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - keskeinen ortodoksinen oppi - opin ilmentyminen uskontunnustuksessa ja keskeisissä rukouksissa - henkilökohtainen rukouselämä opin ilmentäjänä - jumalanpalvelukset ja oppi - kirkkotaide opin ilmentäjänä - kirkolliset rakennukset ja luostarit opin näkökulmasta 	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

<p>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen</p>	<p>S1 S2 Uskontojen maailma</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uudempia uskontoja - uskonnottomuus ja ateismi - eri uskontojen yhteisiä ja eroavia tapoja ja piirteitä ilmiöittäin esim. asketismi, luostarilaitos, meditatiivinen rukous, paastot, juhlat, siirtymäriitit, pyhät henkilöt, pyhät paikat ja rakennukset, musiikki, taide, arjen tavat mm. pukeutuminen ja suhtautuminen eri sukupuoliin - uskonnot ja politiikka globaalisti 	<p>L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S1 S2 S3 Hyvä elämä</p>	<p>Oppilas perehtyy uskonnolliseen taiteeseen ja tunnistaa sen vaikutuksen kulttuuriin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - taide eri uskonnoissa - uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa - uskonnot ja uskonnottomuus kotimaan politiikassa ja maailmanpolitiikassa 	<p>L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>
<p>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</p>	<p>S1-S2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisten argumentaation tapojen tunnistamista ja tuottamista esim. maailman luominen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä - ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia - ajankohtaisten uskonnollisten aiheiden taustalla vaikuttavien pyrkimysten pohdintaa 	<p>L1 L2</p>
<p>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin</p>	<p>S1-S3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ortodoksisen etiikan keskeinen opetus - elämän tarkoitus - vapaus ja vastuu - kasvu ihmisenä, hengellinen ohjaus, paastoaminen, kilvoittelu - sakramentit ja jumalanpalveluselämä - seurustelu ja perhe - vastaavia aiheita myös muiden uskontojen näkökulmasta - ihmisoikeudet & ihmisoikeussopimukset ja niiden toteutuminen lähialueilla ja globaalisti 	<p>L2 L5 L6</p>
<p>T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</p>		<p>Perehdytään eri uskontojen ja katsomusten vaikutuksiin maailmanlaajuisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - omat arvot ja ajatukset, mihin ne perustuvat 	<p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>

		- uskonnonvapaus - uskontojen ilmeneminen ihmisten arjessa - globaali vastuu ihmisistä ja luonnosta	
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S2-S3	Harjoitellaan etiikan kysymysten ratkaisua ja pohdintaa. Pohditaan oppilaan omaa arvomaailmaa. - omien eettisten valintojen sekä niiden vaikutusten pohtiminen ja perustelevminen - kirkon opetuksen ja henkilökohtaisten arvojen pohtimista - ajankohtaiset eettiset teemat ja niiden pohtiminen omien arvojen ja näkemysten perusteella - oman ajattelun ja omien rajojen arvostaminen ja rakentava puolustaminen	L2
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan		Pohditaan oppilaan omien valintojen vaikutuksia omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	L1 L3 L6
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla		Painotuksena moraalisesti eri tavalla ajattelevien ihmisten kunnioittaminen	

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8, ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja

					ilmiöitä toisiinsa.	ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitsemine n	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanusko	Maailmanuskojen ja erilaisten katsomuste	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen	Oppilas osaa analysoida eri maailmanusko

katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnot uuteen		nnot, uskonnot ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	n tunteminen	ohjatuksi niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatuksi uskonnon ja uskonnot uuden eroja.	niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnot uuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista	pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnot uuden ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	ntojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnot uudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnot uudesta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnot uudesta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia	Uskonnot uuden ja tieteellisen kielen	Oppilas erottaa selkeästi uskonnot uuden	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaatio	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten

erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja		argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	kielille ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	n tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitsemisen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkityksistä ihmisten valintojen	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä

perusteina ja ohjaajina		perusteina ja ohjaajina.		ihmisten valintoihin.			eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisesti ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita	S1, S2, S3	Oppilas kehittää		<i>Ei vaikuta arvosanan</i>			

kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla		valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		<i>muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</i>			
---	--	---	--	---	--	--	--

15.3.11 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7–9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään

tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita: Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävä tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelua. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päätösarviointia annettaessa.

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Tällä hetkellä elämäkatsomustiedon opetusryhmät ovat luokka-asterajat ylittäviä. Oppilaat opiskelevat elämäkatsomustiedon kolme kurssia yläkoulun aikana ja niiden opiskelujärjestys voi vaihdella.

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

S1 Katsomus ja kulttuuri

7. luokalla opetuksessa painottuu erilaisten katsomusten ja kulttuurien tarkastelu maailmanlaajuisesta, suomalaisesta sekä oppilaan lähiympäristön näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Katsomus ja kulttuuri	Perehdytään maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja eri katsomusten käsitteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen,

			vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintö-ohjelmaan		Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön. Tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja kulttuureihin. Seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuoro-vaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa		Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan katsomusten historiaan, ja niiden kohtaamisen käännteisiin.	L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1 S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	Tutustutaan uskonnollisen ajattelun, uskontokritiikin ja katsomusvapauden perusteisiin.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1 S3	Arvioidaan katsomusvapauden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa ja maailmanlaajuisesti.	L2 L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1 S2 Etiikan perusteita S3	Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.	L1 L2 L4
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen		Arvioidaan yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa ja maailmanlaajuisesti.	L2 L3 L7

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

S2 Etiikan perusteita

8. luokalla opetuksessa painottuvat ajankohtaiset sekä oppilaan lähiympäristöön liittyvät eettiset kysymykset.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Katsomus ja kulttuuri	Tutustutaan etiikan keskeisiin käsitteisiin. Sovelletaan eettistä käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1 S2 Etiikan perusteita S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin.	
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen		Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2-S3	Sovelletaan eettistä lähestymistapaa nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Harjoitellaan oman elämänkatsomuksen erittelemistä.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1-S3	Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin, esimerkiksi kestäväan kehitykseen, eettisestä näkökulmasta.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2-S3	Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus.	L1 L7

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

9. luokalla opetuksessa painottuvat ajankohtaiset ihmisoikeus- ja ympäristökysymykset sekä oppilaan omat vaikutusmahdollisuudet.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1 Katsomus ja kulttuuri S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	Perehdytään ihmisoikeuksiin, erityisesti katsomusvapauteen ja sen turvaamiseen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1 S2 Etiikan perusteita S3	Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 L4 Monilukutaito
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen		Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin.	L2 L3 L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2-S3	Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävä tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Harjoitellaan oman elämänkatsomuksen erittelemistä.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävä tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1-S3	Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi.	L5 L6 L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2-S3	Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen.	L1 L7

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8, ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	----------------	---------------------------------	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

		oppimisen tavoitteet					
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäntutkimus, uskonto, uskonnottomuus).	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäntutkimuksen käsitteet.	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäntutkimuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia,	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta	Erialaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko,	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä

niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa		sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.		marxismi ja veganismi).	keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.	piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.	Uskonollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä	Katsomuksellisten valintojen perusteiden	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisia	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten

a ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita		niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	en tarkastelu	nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	sten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettisiä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestäväen tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestäväen tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla

				voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

15.3.12 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvooteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Sipoossa historian opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9 käydään vuosiluokkien 7 ja 8 aikana. 9. luokalla opiskellaan yhteiskuntaoppia.

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
-----------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------------

Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys S2 Ihmiset muuttavat maailma S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan	Oppilaan kiinnostusta historiaa kohtaan vahvistetaan etsimällä tarkasteltavista ilmiöistä yhteyksiä oppilaiden omaan elämään ja ympäröivään yhteiskuntaan sekä kulttuuriperintöön. Voidaan esimerkiksi tutustua paikallisten seurojen ja yhdistysten historiaan tai kotiseutumuseoihin oppilaan identiteettiä vahvistavina tekijöinä. Hyödynnetään erilaisten lähteiden kirjoa opetuksessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S1-S3	Painotetaan kirjallisten lähteiden merkitystä historiallisen tiedon pohjana. Pyritään huomioimaan Sipoon paikallishistoria ja sen tuottama lähdeaineisto. Oppilasta voidaan esimerkiksi ohjata hankkimaan ja arvioimaan kansalaissodasta saatavaa lähdemateriaalia.	L1 L2 L3 L4 L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin		Harjoitellaan tulkintojen tekemistä erilaisista historiallisista lähteistä ja rohkaistaan oppilasta pohtimaan myös vaihtoehtoisia selityksiä ilmiöille. Arvioidaan erilaisten selitysten paikkansapitävyyttä kriittisesti.	L1 L2 L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1-S3	Syvennetään oppilaan ymmärrystä historiallisesta ajasta, aikakausista ja niiden keskeisistä piirteistä. Pyritään käsittelemään esimerkiksi teollistumisen ajanjaksoa Sipoon historiassa.	L1 L2 L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa		Vahvistetaan oppilaan historiallista empatiakykyä tunnistamalla ihmisten toiminnan motiiveja. Voidaan esimerkiksi pohtia kansalaissodan osapuolten motiiveja myös Sipoon kunnassa.	L1 L2 L3 L4 L6 L7

historiallisissa tilanteissa			
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille		Pohditaan historian tapahtumien ja ilmiöiden syy-seuraussuhteita. Arvioidaan syiden todenmukaisuutta ja keskeisyyttä tarkasteltavan ilmiön tai tapahtuman kohdalla.	L1 L2 L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta		Autetaan oppilasta tulkitsemaan historian eri muutosvaiheita sekä historian jatkuvuutta.	
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1-S3	Rohkaistaan oppilasta tekemään päätelmiä eri lähteiden pohjalta.	L1 L2 L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä		Harjaannuttaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan motiiveja esimerkiksi nationalismin näkökulmasta.	L1 L2 L3 L4 L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		Oppilasta kannustetaan lähdekriittiseen ajatteluun: miksi lähteiden antamaa tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja miten lähteiden luotettavuutta arvioidaan kriittisesti.	L1 L2 L4 L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta		Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisesti eri lähteitä ja arvioimaan niiden luotettavuutta sekä muodostamaan oman mahdollisimman totuudenmukaisen käsityksen lähteiden pohjalta.	

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan S4 Suurten sotien aika	Oppilaan kiinnostusta historiaa kohtaan vahvistetaan etsimällä tarkasteltavista ilmiöistä yhteyksiä oppilaiden omaan elämään ja ympäröivään yhteiskuntaan sekä kulttuuriperintöön. Voidaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

	S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret	esimerkiksi tutustua paikallisten seurojen ja yhdistysten historiaan tai kotiseutumuseoihin oppilaan identiteettiä vahvistavina tekijöinä. Hyödynnetään erilaisten lähteiden kirjoja opetuksessa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S3-S6	Painotetaan kirjallisten lähteiden merkitystä historiallisen tiedon pohjana. Pyritään huomioimaan Sipoon paikallishistoria ja sen tuottama lähdeaineisto. Oppilasta voidaan esimerkiksi ohjata hankkimaan ja arvioimaan kansalaissodasta saatavaa lähdemateriaalia.	L1 L2 L3 L4 L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin		Harjoitellaan tulkintojen tekemistä erilaisista historiallisista lähteistä ja rohkaistaan oppilasta pohtimaan myös vaihtoehtoisia selityksiä ilmiöille. Arvioidaan erilaisten selitysten paikkansapitävyyttä kriittisesti.	L1 L2 L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S3-S6	Syvennetään oppilaan ymmärrystä historiallisesta ajasta, aikakausista ja niiden keskeisistä piirteistä. Pyritään käsittelemään esimerkiksi teollistumisen ajanjaksoa Sipoon historiassa.	L1 L2 L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa		Vahvistetaan oppilaan historiallista empatiakykyä tunnistamalla ihmisten toiminnan motiiveja. Voidaan esimerkiksi pohtia kansalaissodan osapuolten motiiveja myös Sipoon kunnassa.	L1 L2 L3 L4 L6 L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille		Pohditaan historian tapahtumien ja ilmiöiden syy-seuraussuhteita. Arvioidaan syiden todenmukaisuutta ja keskeisyyttä tarkasteltavan ilmiön tai tapahtuman kohdalla.	L1 L2 L4

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta		Autetaan oppilasta tulkitsemaan historian eri muutosvaiheita sekä historian jatkuvuutta.	
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S3-S6	Rohkaistaan oppilasta tekemään päätelmiä eri lähteiden pohjalta.	L1 L2 L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä		Harjaannutetaan oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan motiiveja esimerkiksi kansallissosialismin näkökulmasta.	L1 L2 L3 L4 L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		Oppilasta kannustetaan lähdekriittiseen ajatteluun: miksi lähteiden antamaa tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja miten lähteiden luotettavuutta arvioidaan kriittisesti.	L1 L2 L4 L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta		Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisesti eri lähteitä ja arvioimaan niiden luotettavuutta sekä muodostamaan oman mahdollisimman totuudenmukaisen käsityksen lähteiden pohjalta.	
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla			L1-L7

Historian päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä	S1-S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan</i>			

rakentavana oppiaineena				<i>kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään , että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtuman tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään , että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6						
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin

							n liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattom uudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksellisen analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksellisen analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja	Oppilas erotelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6						

					ohjeistettuna , miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin

tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.		johonkin tarkoitukseen.	tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaation. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkkintoihin liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietouden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

15.3.13 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja –taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan koulu yhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestäväen kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmat osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7–9

Sipoossa yhteiskuntaopin tavoitteet vuosiluokille 7–9 käsitellään vuosiluokan 9 aikana.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta S2 Demokraattinen yhteiskunta S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	Ohjataan oppilasta tiedostamaan itsensä osana ympäröivää yhteiskuntaa ja ymmärtämään yhteiskuntaopin tärkeys tiedonalana.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S4 Taloudellinen toiminta	Oppilasta ohjataan perehtymään eettisen arviointikyvyn käyttöön eri näkökulmista esimerkiksi taloudellista näkökulmasta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2-S3	Oppilas ohjataan ymmärtämään oikeusvaltion keskeiset piirteet sekä perehtymään suomalaisen oikeusjärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan. Lisäksi oppilasta ohjataan tutustumaan ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen merkitykseen. Esimerkiksi tutustutaan YK:n ihmisoikeuksia koskevaan artiklaan.	L2 L4 L7
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S3	Oppilasta rohkaistaan syventämään ja pysymään ajan tasalla liittyen yhteiskuntaan, talouden toimintaperiaatteisiin ja omaan taloudenhoitoon koskeviin tietoihinsa ja taitoihinsa sekä arvioimaan kriittisesti eri medioiden roolia ja merkitystä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1-S4	Kannustetaan oppilasta kehittymään taloudelliseksi tekijäksi, joka on vastuullinen ja yritteliäs toimija. Oppilas tuntee työelämän pelisäännöt ja niiden antamat eri mahdollisuudet. Lisäksi oppilas harjaannutetaan suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan.	L1 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	S1-S3		L2 L4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena			L1 L4 L7
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1-S4		L2 L4 L6 L7
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa			L1 L2 L7

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivää	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan</i>			

n yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana		yhteisön kannalta.		<i>pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaisen oikeusjärjestelmään.	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen taloudenpitoon julkisen taloudenpitoon periaatteita. Hän oppii	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaa ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla.

tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä		tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.		ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjastusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikutusta yhteiskunnassa.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisen toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjastusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaa vaikuttavista tekijöistä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

sti ja avarakatseisesti							
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnustavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnustavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestäväen talouden näkökulmasta.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaa yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskustelua sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistuminen, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallisten poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallisten poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.
--	-------	---	--	---	--	--	---

15.3.14 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7–9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja

musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9

Sipoossa musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9 käsitellään vuosiluokan 7 aikana, jolloin musiikin opiskelu on kaikille oppilaille pakollista.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus			
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1 Miten musiikissa toimitaan S2 Mistä musiikki muodostuu S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto	Tehdään eritasoisia (improvisaatiot, ryhmän omat tuotokset, valmiit kappaleet) musiikillisia harjoitteita soittaen ja käyttäen omaa ääntä. Huomioidaan jokaisen ryhmän jäsenen rooli ja vastuu sekä muiden huomioiminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Lauletaan monipuolista, erityisesti ikäkauteen sopivaa ohjelmistoa, joka tukee myös soittotehtäviä. Ohjelmisto koostuu sekä valmiista, erityylyä edustavista kappaleista että oppilaiden omista tuotoksista.	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointi-taitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin		Soitetaan monipuolista soitinvalikoimaa käyttäen. Huomioidaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimet sekä bändisoittimet. Ohjataan käyttämään sähköisiä soittimia sekä muita laitteita turvallisesti ja oikein.	
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun		Perusliikemuotojen hyödyntäminen musiikin elementtien ymmärtämisessä. Musiikillisia kokeiluja omaa kehollisuutta hyödyntäen.	
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan		Toiminnallista ja kokemuksellista musiikin kuuntelua. Kuuntelumateriaalin yhteys soitto-ohjelmistoon sekä ajankohtaisiin tapahtumiin ja teemoihin. Harjoitellaan asiallista ja rakentavaa keskustelua musiikillisista havainnoista.	
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin,		Luovia musiikillisia kokeiluja sekä yksin että osana ryhmää. Oman musiikki-suhteen rakentaminen. Omat kokeilut, valmiit kappaleet sekä	

sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn		niiden sovittaminen ja taiteidenvälinen työskentely. Tarjotaan tilaisuuksia ilmaista itseään erilaisissa esiintymistilaisuuksissa.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia		Tutustutaan erilaisiin mahdollisuuksiin hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa omien tuotosten tekemisessä ja tallentamisessa. Tehdään jokin musiikillinen projekti, jossa hyödynnetään tv:n mahdollisuuksia.	L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1-S4	Käydään läpi musiikin roolia eri kulttuureissa, eri aikakausina sekä erilaisissa yhteyksissä. Perehdytään mahdollisuuksien mukaan sipolaisiin muusikoihin, kuoroihin ja orkestereihin sekä harrastusmahdollisuuksiin.	L2 L4 Monilukutaito
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa		Ohjataan ja rohkaistaan oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa.	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	Oman "musiikillisen minän" rakentaminen - mitä musiikki minulle merkitsee. Musiikin erilaiset käyttötarkoitukset.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta		Kuulo ja kuulon suojaaminen, kuulo- ja äänivauriot sekä niiden ehkäisy. Soittimien asianmukainen käsittely, erityishuomio sähköisissä soittimissa sekä - laitteissa.	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4	Tavoitteiden mukaisia musisointitehtäviä, jotka haastavat oppilasta harjoittelemaan ja kehittymään. Asetetaan omia ja ryhmän yhteisiä tavoitteita opiskeltavan aineksen sisältöjen mukaisesti sekä arvioidaan omaa ja ryhmän tavoitteiden saavuttamista prosessin aikana sekä sen lopuksi.	L1

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1–S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia.	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.
T5 tarjota oppilalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskustelun	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työkentelyyn	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian käyttöön	S1–S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia

sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia		osana monialaisia kokonaisuuksia.		konkreettisten ohjeiden mukaan.	tekemisessä itsenäisesti.	tai ryhmän ilmaisussa.	ia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötapoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistansa.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistansa.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsittelyitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsittelyitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsittelyitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia</i>			

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuushjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

15.3.15 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja

yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisista ympäristöistä ja medioista koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen

työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7–9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7–9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9

Sipoossa kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9 käsitellään vuosiluokan 7 aikana, jolloin kuvataiteen opiskelu on kaikille oppilaille pakollista.

Kuvan tekeminen on keskeisintä kuvataideopetuksessa. Oppilaan tulee siis tuntee kuvataiteen eri alueet ja harjoitella erilaisten työskentelymenetelmien ja välineiden käyttämistä sekä kuvasommittelua. Oppilaan kuvallisen ajattelun kehittymisen kannalta on tärkeä harjoitella visuaalisten valintojen tekoa omassa työskentelyssä. Oppilaan taidot ilmaista kuvallisesti havaintojaan, ajatuksiaan, tunteitaan tai haaveitaan kehittyvät, kun hän oppii valintojen tekoa.

Keskeiset materiaalit ja välineet: erilaiset piirustusvälineet ja siveltimet, väriliidut, vesivärit ja peitevärit, savi, erilaiset paperit ja pahvit, kierrätysmateriaalit, valokuvakamera tai videokamera sekä tietokone.

Keskeiset työskentelymenetelmät: lyijykynä- ja hiilipiirustustekniikka, liitutekniikka, vesiväritekniikka, peiteväritekniikka (guassi), painomenetelmät (grafiikka), rakentelu ja muovailu (savi, pahvi, kierrätysmateriaalit), valokuva ja video, digitaalinen kuvankäsittely ja taide, graffiti.

Oppilas tutustuu vähintään yhteen suomalaiseen kultakauden taideteokseen perusteellisemmin jokaisella vuosiluokalla ja tutuista taideteoksista ja tiedoista voi kerätä eri tavoin kootun taideportfolion.

Portfoliotyöskentelyä jatketaan vuosiluokilla 7–9. Portfolio on kokoelma oppilaan töitä ja töihin liittyviä harjoituksia, virikekuvia, luonnoksia yms. Portfolioita on kahdenlaisia - perusportfolio (sisältää kaiken työskentelyyn liittyvän) ja näyteportfolio (valikoitu, karsittu katsaus omaan työskentelyyn).

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	Vahvistetaan oppilaan omaa aktiivista roolia ja vastuuta oppimisesta ja toimimisesta kuvataidetunneilla. - Sipoon kulttuurimaisemakohteet ja arkkitehtuuri sekä arvokkaat luonnonmaisemat - julkinen taide Sipoossa - ympäristölukutaito - oppilasta kiinnostavat kuvalliset ilmiöt - median ajankohtaiset ilmiöt ja niiden tarkastelu kriittisesti - Suomen taiteen keskeisiä ilmiöitä ja ajankohtainen taide meillä ja muualla - visuaalisen ideointiprosessin käyttäminen (luonnosteleva aivoriihi kriitikkittömästi, ideat talteen ja näkyville, ideoiden tarkastelu, valinta, luonnostelu, toteutus) - rohkaisu leikkimielisillä harjoituksilla - oman kokemustiedon käyttöönotto - oman havaintoherkkyyden harjaannuttaminen - positiivinen, iloinen ja kuunteleva ilmapiiri - tunteiden ilmaisu taiteessa, taiteen terapeuttinen vaikutus - kuvalla manipulointi, esim. mainosviestinnässä - fiktio ja fakta, kriittinen eri medioiden kuvanlukutaito - erilaisiin kuvan tulkintamenetelmiin tutustuminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1-S3	- kulttuuri-identiteettiin vaikuttavat asiat, erilaiset viiteryhmät, suomalaisuus visuaalisessa kulttuurissa - kuvanlukutaito, erilaisten visuaalisten ilmiöiden tulkintaa eri tavoin analysoimalla - omien ja muiden visuaalisten vahvuuksien löytäminen ja arvostaminen - kuvista keskustelu, esim. kritiikki kannustavassa ilmapiirissä; esim. töiden laittaminen esille nimettömänä - kuva-analyysin harjoittelua suullisesti ja kirjallisesti - keskustelua taideteoksista esim. näyttelykäynnin yhteydessä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti	S1-S3	- oman portfolion kokoaminen - harjoitellaan antamaan toisille kannustavaa palautetta	L2 L3 L4

erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä		<ul style="list-style-type: none"> - töitä nostetaan näkyville ja niille annetaan merkitys - vuorovaikutuksen mahdollistaminen yli luokka-asterajojen - kouluympäristöön vaikuttaminen, esim. seinämaalausten tekeminen - kuvanlukutaidon harjoitteet tutustumalla erilaisiin kuviin, mielipiteiden ilmaisu kuvallisesti, visuaalisen ajattelun harjoittelu ja tulkinta 	L5
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - taiteen esimerkeistä monipuolisuutta omaan ilmaisuun - erilaiset materiaalit kuvataiteessa - materiaalin käyttö ennen ja nyt, teemana materiaali, materiaalit taiteessa /nykytaiteessa, kokeileva suhde materiaaliin - oman kuvallisen tuottamisen tallentaminen portfolioyppisesti - vastuu työvälineistä ja materiaaleista - valinnanmahdollisuuksia tekniikoissa ja tehtävissä - omien visuaalisten vahvuuksien löytäminen ja syventäminen, erikoistuminen 	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - yhteistyö kunnan eri toimijoiden ja eri ikäisten kuntalaisten kanssa - kuva-analyysin harjoittelu - kannustetaan oppilaita löytämään omia näkökulmia ja omia luovia ratkaisuja - vältetään kopiointia ja tehdään havaintoja - näyttely- ja ympäristöretkien tekeminen - ryhmätyönä taideteos - omaan tekemiseen kannustaminen esim. oman projektin suunnittelu 	L1 L2 L3 L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - julisteet, mainonta, kampanjat, sosiaalisen median kuvat - oppilaiden töille paikallista näkyvyyttä Sipoossa ja julkaiseminen eri foorumeissa - kuvallisten peruselementtien ja kuvapinnan jännitteiden tunteminen ja hyödyntäminen tarkoituksenmukaisesti omassa kuvallisessa viestinnässä - kulttuuristen kuvallisten viestien tulkintaa, taidehistorian kuvat uudessa yhteydessä, sosiaalisen median kuvien tarkastelu - kuvanlukutaidon harjoitteet tutustumalla erilaisiin kuviin, mielipiteiden ilmaisu kuvallisesti, visuaalisen ajattelun harjoittelu ja tulkinta 	L1 L2 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			

T7ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - lapsen kuvallinen kehitys - kuva-analyysien harjoittelu monipuolisesti, erilaisia kuvia hyödyntäen - mitä kuvassa on: esittävä sisällön tunnistaminen taustatietojen avulla, kuvapinnan muuttujien analysointi (sommittelu, väri, tila), tulkintavaihtoehtoja - kuvallukutaito, erilaisten visuaalisten ilmiöiden tulkintaa eri tavoin analysoimalla - oman kiinnostuksen mukainen suuntautuminen 	L1 L4 L5 L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - oman kuvallisen historian tutkiminen - ympäristön tarkastelu visuaalisesta näkökulmasta - nykyaide - hyödynnetään Sipoon historiaan liittyvää materiaalia - yhteistyö sipoolaisten taiteilijoiden kanssa - kontaktit paikallisiin visuaalisen alan ammattilaisiin - kunnan virallinen visuaalinen ilme - taidehistoriaesimerkkejä, tutustumista nykyaiteeseen, käynti Kiasmassa/Emmassa - taide oman hyvinvoinnin edistäjänä, visuaalisuus ryhmän identiteetin rakentamisessa, mainosviestinnän analyysi - visuaalisen alan ammatteihin tutustuminen - taiteen näkyvyys jokapäiväisessä elämässä, mediassa ja uutisoinnissa, kulutuskriittinen näkökulma kuvallisessa tekemisessä ja taiteen tarkastelussa 	L2 L3 L6 L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - kuvien kerroksellisuus - tunnistaminen, ajoittaminen, vertaaminen, inspiroituminen taidehistorian tarjoamista erilaisista näkökulmista - kulttuuristen kuvallisten viestien tulkintaa, taidehistorian kuvat uudessa yhteydessä, sosiaalisen median kuvien tarkastelu - projektityöskentely, yhteistyö 	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - kunnan kulttuuri-ohjelma - omia havaintoja ympäristöstä esim. valokuvaten - estetiikka, ekologia ja etiikka käsitteinä - taiteen kokemisen henkilökohtaisuus, erilaisten mielipiteiden kuuleminen ja hyväksyminen 	L3 L4 L6 L7

		<ul style="list-style-type: none"> - kriittinen kuvanlukutaito, kuva-analyysi, miksi kuva on tehty? -kysymykseen vastaaminen - verkostoituminen, ajankohtaisuus, globaalisuus, kriittisyys nykytaiteessa, "thinking outside of the box" - arvokeskustelun käyminen ja vaikuttaminen, esim. joku ajankohtainen aihe projektityönä 	
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - yhteistyö kunnan kaavoitus-, rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa - oppilaiden omien kuvakulttuurien arvostus ja esittely muille - muiden kuvakulttuurien kuvista oppiminen: symbolien tunnistamista - esimerkkejä taiteilijoista, joille kestävä kehitys on työskentelyssä tärkeä näkökulma - oikea ja väärä – kuvan mahdollisuudet herättää tunteita erilaisissa kulttuuriympäristöissä - kulttuuristen kuvallisten viestien tulkintaa, taidehistorian kuvat uudessa yhteydessä, sosiaalisen median kuvien tarkastelu - kuvanlukutaito, erilaisten visuaalisten ilmiöiden tulkintaa eri tavoin analysoimalla - työskentelymateriaalien valinta kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti ja ympäristönsuojelunäkökulma omassa tekemisessä, omien elämäntapojen pohdinta suhteessa muihin 	L1 L2 L4 L7

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi	Oppilas tekee havainnoita yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havainnoita.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havainnoita.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksen mukaisesti ja monipuolisesti

ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä							i tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu omaaloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaito	Oppilas harjoittelee ohjatuksi tutkivaa lähestymistapaa	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa

itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä		ongelmanratkaisutaitojaan.	jen käyttäminen	aa työskentelyssään.	ryhmässä työskennellessään.	ryhmässä työskennellessään.	aa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteluminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa

tuottamisessa an					tuottamisessa an.	tuottamisessa an.	tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannanottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

15.3.16 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat

luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7–9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalsen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo-, näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9

Sipoossa käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9 käsitellään vuosiluokan 7 aikana, jolloin käsityön opiskelu on kaikille oppilaille pakollista.

Käsityön opetuksen sisältöjä ei ole jaettu tekniseen työhön ja tekstiilityöhön. Opetuksessa tulee käyttää sekä teknisen työn että tekstiilityön menetelmiä. Materiaali, tekniikka, väline/kone tai tuote sellaisenaan ei ole opetuksen suunnittelun lähtökohta, vaan tarkoituksena on luoda laajempia, oppilaan omaan elämismaailmaan liittyviä, ajankohtaisia, kantaaottavia, kokeilevia oppimiskokonaisuuksia, jossa käytetään sekä teknisen työn että tekstiilityön työtapoja.

Käsityön opetuksen järjestämiseen ei ole yhtä ainoa mallia, vaan sen opetusta on mahdollista toteuttaa eri tavoin. Koulut voivat täsmentää omia toteutustapojaan lukuvuosisuunnitelmissaan. Opetussuunnitelman perusteet eivät edellytä tasajakoa työtapojen välillä. Oppilaiden kiinnostuksen kohteita voidaan painottaa esimerkiksi töiden aiheiden valinnalla sekä materiaalirajauksilla, eikä tämä edellytä perinteistä valintaa teknisen työn ja tekstiilityön välillä. Oppilas voi opiskella opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti siten, että hän opiskelee vuosiluokkakokonaisuuden 7–9 aikana kaikkia käsityön sisältöjä tutustuen kaikkiin työtapoihin, mutta myös painottaa opinnoissaan haluamiaan työtapoja.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2 Muotoilu S3 Kokeilu S4 Dokumentointi ja arviointi S5 Tekeminen	Painopisteinä itsenäinen toiminta ja yritteliäisyys koko käsityöprosessin ajan. Ohjataan oppilasta itsenäiseen ideointiin ja suunnitteluun, soveltamaan ja hyödyntämään opittuja taitoja sekä käyttämään välineitä ja tekniikoita soveltavasti ja itsenäisesti.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1 Innovointi S2-S5	Suunnittelussa painotetaan lopullisen tuotteen toimivuuden ja visuaalisen suunnittelun lisäksi eri työvaiheiden suunnittelua ja hahmottamista alusta lähtien. Tekniikoina ja sisältöinä edellisten vuosien tekniikoiden ja sisältöjen lisäksi esimerkiksi: - Ompelu: kaavan käyttö, saumuri; vahvistetaan aiempaa osaamista monipuolisilla ompelutöillä - Kankaankuviointi: värjäys ja painanta syventävästi,	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

		<p>esimerkiksi erikoistekniikoiden avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lankatekniikat: neulonta ja virkkaus; taitojen syventäminen ja tekniikoiden monipuolistaminen esim. kirjoneule ja -virkkaus, silmukoiden vaihteluun perustuvat pintaneuleet - Kankaankudonta: kangaspuilla kutominen mahdollisuuksien mukaan - Lastuava työstö: jysintä, kierteyttäminen - Muovaava työstö: pokkaus, mankelointi - Liitokset: hitsaaminen, kovajuotos - Pintakäsittely - Sähkötekniologia: elektroniikan peruskomponentit ja virtapiirisovellukset 	
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita		<ul style="list-style-type: none"> - uusien työvälineiden ja tekniikoiden kokeilu - uudenlaisten tuotteiden innovointi - materiaalitiedon syventäminen, esimerkiksi silkki, muuntokuidut, keinokuidut, muut puulajit ja metallit, materiaalikokeilut ja -testit, tutkiminen, tekstiilihuolto 	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua		<ul style="list-style-type: none"> - erilaisiin käsityöohjeisiin tutustuminen ja niissä olevien symbolien tulkitseminen - harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen - tutustutaan tietokoneavusteiseen suunnitteluun 	L2 L4
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6 Työturvallisuus	Kerrataan käsityöluokan turvallisuussäännöt ja käydään läpi käsitöiden turvallisuusriskit ja vaaranpaikat.	L3 L6
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian	S1-S5	<ul style="list-style-type: none"> - oman työn, prosessin ja sen dokumentoinnin itsearviointi - hyödynnetään mobiililaitteita ja ohjelmia työn suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa 	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa			
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Yrittäjämäinen oppiminen	- tutustutaan erilaisiin käsityöllisiin tuotantotapoihin joko vierailuilla tai sähköisiin materiaaleihin tutustumalla - mahdollisuuksien mukaan museo-, näyttely- tai yritysvierailu	L6
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen	- ohjataan oppilaita suunnittelemaan töitä, joille heillä on oikeasti käyttöä - tuotteen elinkaaren pohtiminen ja omien valintojen vaikutus - huolto- ja korjaustöiden opettelua - kierrätysmateriaalin luonteva käyttö osana materiaalivalikoimaa	L1 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja omaaloitteisesti.

<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita.</p> <p>Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin.</p> <p>Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.</p>	<p>Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen</p>	<p>Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen.</p> <p>Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.</p>	<p>Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti.</p> <p>Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan.</p> <p>Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.</p>	<p>Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.</p>	<p>Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita.</p> <p>Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyttisesti ja realistisesti.</p>
<p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksen mukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksen mukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.</p>	<p>Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen</p>	<p>Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen.</p> <p>Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.</p>	<p>Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelyynsä soveltuvat.</p> <p>Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Oppilas osaa valita tarkoituksen mukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiään tuotteita tai teoksia.</p>	<p>Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttökelvottomuutta käsityöprosessissa.</p> <p>Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.</p>
<p>T4 ohjata oppilas käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita sekä</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p>	<p>Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologinen ilmaisu</p>	<p>Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p>	<p>Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan.</p>	<p>Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknol</p>	<p>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p>

vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua		Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.		Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.	giaa hyödyntäen.	Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoii työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätieteologian taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintätieteologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintätieteologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintätieteologiaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätieteologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen	Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen

kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä		merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.		merkityksen pohdintaan.	a ja työelämässä.	yhteiskunnassa.	merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaan liittyviä valintoja.

15.3.17 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestäväen toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen,

rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7–9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotasaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.

Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttämistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kuntoominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti. Arvostelu perustuu oppilaan fyysiseen aktiivisuuteen, osallistumiseen ja tahtoon yrittää.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	Oppilas havainnoi omaa tekemistään ja ympäristöönsä eri aistien avulla ja valitsee tarkoituksenmukaiset toimintatavat. Oppilas kehittää tapansa käsitellä ja kohdata muita. Arvostelu perustuu oppilaan yhteistyökykyyn sekä kykyyn valita oikea toimintatapa erilaisissa liikuntatilanteissa.	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää tasapainoaan ja liikevalmiuksiaan erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikevalmiuksia vahvistetaan käyttämällä erilaisia välineitä. Kehonkäyttöä harjoitellaan monipuolisesti erilaisten kehonhallintaharjoitteiden avulla (keskivartalon hallinta), liikkumalla vaihtelevilla alustoilla, esim. vaikeassa maastossa ja jäällä, sekä erilaisten pelien avulla, esim. luistelemalla ja pelaamalla pelejä jäällä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia perusvalmiuksiaan (tasapaino- ja liikevalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää valmiuksiaan käsitellä välineitä erilaisissa oppimisympäristöissä ja tilanteissa. Tutustutaan eri pallopeleihin ja välineisiin ja totuttaudutaan veteen elementtinä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia perusvalmiuksiaan (välineiden käsittelyvalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Oppilas harjoittaa erilaisten perusliikuntamuotojen avulla fyysisiä ominaisuuksiaan kuten kestävyyttä (pallopelit, rytmi ja liike, uinti), vahvuutta (kehokontrolli ilman vastusta ja sen kanssa), nopeutta (perusliikunta, pallopelit ja esim. kamppailulajit) sekä liikkuvuutta (monipuolinen venyttely ja lihahuolto). Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn arvioida, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan.	

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä		
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	Oppilas käyttäytyy oppituntien aikana turvallisesti ja asiallisesti. Tuetaan oppilaiden myönteisiä sosiaalisia mielipiteitä ja toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuunkantoa ja oikeudenmukaisuutta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttäytyä liikuntatuntien aikana turvallisesti.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	Oppilas pyrkii tekemään yhteistyötä ja kohtaamaan toiset arvostavasti. Oppilas käyttäytyy kohteliaasti ja ystävällisesti ja on tasapuolinen kaikkia kohtaan. Oppilas osaa säädellä toimintaansa ja tunneilmaisuaan erilaisten liikuntatilanteiden aikana. Arvostelu perustuu oppilaan tunne- ja viestintävalmiuksiin ja yhteistyökykyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	Oppilas pyrkii noudattamaan reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuuta yhteisestä toiminnasta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn ottaa vastuuta yhteisestä toiminnasta.	L2 L6 L7
S3 Psykkinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	Oppilas oppii ottamaan vastuuta teoistaan ja osaa työskennellä itsenäisesti. Oppilas oppii tekemään valintoja ja päätöksiä häntä itseään koskeissa asioissa, mikä auttaa oppilasta kokemaan em. asiat tärkeinä ja merkityksellisinä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn työskennellä itsenäisesti.	L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	Oppilas kokee tulevaisuuden kohdeksi oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, olevansa taitava ja tulevaisuuden hyväksytyksi sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.	L1 L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikuntamyönteisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Oppilas oppii miten eri liikuntamuodot kehittävät fyysistä toimintakykyä, mikä motivoi oppilasta fyysisesti aktiiviseen ja liikuntamyönteiseen elämäntapaan.	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä	Oppilas tutustuu eri liikuntamuotoihin ja oppii oman kokemuksensa kautta tunnistamaan ne kuntoilu- ja harrastusmuodot, jotka soveltuvat juuri hänelle,	L1 L3

löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	antavat hänelle iloa ja elämänenergiaa ja auttavat häntä rentoutumaan.	
---	--	--

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, tuntee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti. Arvostelu perustuu oppilaan fyysiseen aktiivisuuteen, osallistumiseen ja tahtoon yrittää. Kansalliset Move!-mittaukset tehdään 8. vuosikurssin aikana.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	Oppilas havainnoi omaa tekemistään ja ympäristöönsä eri aistien avulla ja valitsee tarkoituksenmukaiset toimintatavat. Oppilas on tietoinen omasta tavastaan käsitellä ja kohdata muita. Arvostelu perustuu oppilaan yhteistyökykyyn sekä kykyyn valita oikea toimintatapa erilaisissa liikuntatilanteissa.	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää ja hallitsee tasapaino- ja liikevalmiuksiaan vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Liikevalmiuksia vahvistetaan käyttämällä erilaisia välineitä. Kehonkäyttöä harjoitellaan monipuolisesti erilaisten kehonhallintaharjoitteiden avulla (keskivartalon hallinta), liikkumalla vaihtelevilla alustoilla, esim. vaikeassa maastossa ja jäällä, sekä erilaisten pelien avulla, esim. luistelemalla ja pelaamalla pelejä jäällä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia perusvalmiuksiaan (tasapaino- ja liikevalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää ja hallitsee valmiuksiaan käsitellä välineitä erilaisissa oppimisympäristöissä ja tilanteissa. Opetellaan erilaisia pallopelejä ja välineiden hallintaa sekä tutustutaan eri uintitekniikoihin. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia perusvalmiuksiaan (välineiden käsittelyvalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan:	Oppilas kehittyy itsearviointinissa ja osaa myös entistä paremmin ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan. Oppilas harjoittaa erilaisten perusliikuntamuotojen avulla fyysisiä	

voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	ominaisuuksiaan kuten kestävyyttä (pallopelit, rytmi ja liike, uinti), vahvuutta (kehokontrolli ilman vastusta ja sen kanssa), nopeutta (perusliikunta, pallopelit ja esim. kamppailulajit) sekä liikkuvuutta (monipuolinen venyttely ja lihashuolto). Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn arvioida, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan.	
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä		
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	Oppilas käyttäytyy oppituntien aikana turvallisesti ja asiallisesti. Tuetaan oppilaiden myönteisiä sosiaalisia mielipiteitä ja toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuunkantoa ja oikeudenmukaisuutta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttäytyä liikuntatuntien aikana turvallisesti. Oppilas oppii kannustamaan luokkatovereitaan.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	Oppilas oppii tekemään yhteistyötä ja kohtaamaan toiset arvostavasti. Oppilas käyttäytyy kohteliaasti ja ystävällisesti ja on tasapuolinen kaikkia kohtaan. Oppilas osaa säädellä toimintaansa ja tunneilmaisuaan erilaisten liikuntatilanteiden aikana. Arvostelu perustuu oppilaan tunne- ja viestintävalmiuksiin ja yhteistyökykyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	Oppilas oppii noudattamaan reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuun yhteisestä toiminnasta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn ottaa vastuuta yhteisestä toiminnasta.	L2 L6 L7
S3 Psykkinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	Oppilas kehittää kykyään ottaa vastuuta teoistaan ja osaa työskennellä itsenäisesti. Oppilas kehittää kykyään tehdä valintoja ja päätöksiä häntä itseään koskeissa asioissa, mikä auttaa oppilasta kokemaan em. asiat tärkeinä ja merkityksellisinä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn työskennellä itsenäisesti.	L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	Oppilas kokee tulevansa kohdelluksi oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, olevansa taitava ja tulevansa hyväksytyksi sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.	L1 L2

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	Oppilas kehittää kykyään ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikuntamyönteisen elämäntavan merkityksen kokonaishyvinvoinnin kannalta. Oppilas kehittää kykyään oppia miten eri liikuntamuodot kehittävät fyysistä toimintakykyä, mikä motivoi oppilasta fyysisesti aktiiviseen ja liikuntamyönteiseen elämäntapaan.	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	Oppilas tutustuu eri liikuntamuotoihin ja oppii oman kokemuksensa kautta tunnistamaan ne kuntoilumuodot, jotka soveltuvat juuri hänelle, antavat hänelle iloa ja elämänenergiaa ja auttavat häntä rentoutumaan.	L1 L3

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, hallitsee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti. Arvostelu perustuu oppilaan fyysiseen aktiivisuuteen, osallistumiseen ja tahtoon yrittää. Oppilas osoittaa myös omaa aloitekykyä ja halua oppia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	Oppilas havainnoi omaa tekemistään ja ympäristöään eri aistien avulla ja valitsee tarkoituksenmukaiset toimintatavat. Oppilas hallitsee oman tapansa käsitellä ja kohdata muita. Arvostelu perustuu oppilaan yhteistyökykyyn sekä kykyyn valita oikea toimintatapa erilaisissa liikuntatilanteissa.	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää ja käyttää tasapaino- ja liikevalmiuksiaan erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikevalmiuksia vahvistetaan käyttämällä erilaisia välineitä. Kehonkäyttöä harjoitellaan monipuolisesti erilaisten keuhonhallintaharjoitteiden avulla (keskivartalon hallinta), liikkumalla vaihtelevilla alustoilla, esim. vaikeassa maastossa ja jäällä, sekä erilaisten pelien avulla, esim. luistelemalla ja pelaamalla pelejä jäällä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia	L3

	perusvalmiuksiaan (tasapaino- ja liikevalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	Oppilas kehittää ja käyttää valmiuksiaan käsitellä välineitä erilaisissa oppimisympäristöissä ja tilanteissa. Tutustutaan eri pallopeleihin ja välineisiin ja opitaan hengenpelastuksen perusteet. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttää motorisia perusvalmiuksiaan (välineiden käsittelyvalmiudet) vaihtelevissa liikuntatilanteissa.	
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	Oppilas osaa arvioida, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan. Oppilas harjoittaa erilaisten perusliikuntamuotojen avulla fyysisiä ominaisuuksiaan kuten kestävyyttä (pallopelit, rytmi ja liike, uinti), vahvuutta (kehokontrolli ilman vastusta ja sen kanssa, myös harjoittelu vapailla painoilla), nopeutta (perusliikunta, pallopelit ja esim. kamppailulajit) sekä liikkuvuutta (monipuolinen venyttely ja lihashuolto). Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn arvioida, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan.	
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä		
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	Oppilas käyttäytyy oppituntien aikana turvallisesti ja asiallisesti. Tuetaan oppilaiden myönteisiä sosiaalisia mielipiteitä ja toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuunkantoa ja oikeudenmukaisuutta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn käyttäytyä liikuntatuntien aikana turvallisesti. Oppilas soveltaa tietojään ja taitojaan luokkatovereitaan kannustaessaan ja tukiessaan.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	Oppilas tekee yhteistyötä ja kohtelee muita kunnioittavasti. Oppilas käyttäytyy kohteliaasti ja ystävällisesti ja on tasapuolinen kaikkia kohtaan. Oppilas osaa säädellä toimintaansa ja tunneilmaisuaan erilaisten liikuntatilanteiden aikana. Arvostelu perustuu oppilaan tunne- ja viestintävalmiuksiin ja yhteistyökykyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuun yhteisestä toiminnasta. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn ottaa vastuuta yhteisestä toiminnasta.	L2 L6 L7

S3 Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	Oppilas ottaa vastuun teoistaan ja osaa työskennellä itsenäisesti. Oppilas osaa tehdä valintoja ja päätöksiä häntä itseään koskeissa asioissa, mikä auttaa oppilasta kokemaan em. asiat tärkeinä ja merkityksellisinä. Arvostelu perustuu oppilaan kykyyn työskennellä itsenäisesti.	L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	Oppilas kokee tulevansa kohdelluksi oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, olevansa taitava ja tulevansa hyväksytyksi sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.	L1 L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	Oppilas hallitsee ja ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikuntamyönteisen elämäntavan merkityksen kokonaisuhyvinvoinnin kannalta. Oppilas ymmärtää miten eri liikuntamuodot kehittävät fyysistä toimintakykyä, mikä motivoi oppilasta fyysisesti aktiiviseen ja liikuntamyönteiseen elämäntapaan.	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	Oppilas tutustuu eri liikuntamuotoihin ja oppii oman kokemuksensa kautta tunnistamaan ne kuntoiluunmuodot, jotka soveltuvat juuri hänelle, antavat hänelle iloa ja elämänenergiaa ja auttavat häntä rentoutumaan.	L1 L3

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksen mukaisia ratkaisuja.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.

vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa							
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisua	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätämään toimintaansa ja tunneilmaisua	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelemissä taidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

an liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen		an liikuntatilanteissa.		liikuntatilanteissa muiden kanssa.		huomioon ottaen.	
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan</i>			

ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille		liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille .		<i>osana itsearviointia.</i>			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamisen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen . Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.3.18 Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota

kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on

asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Kotitalous – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9

Sipoossa kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9 käsitellään vuosiluokan 7 aikana, jolloin kotitalouden opiskelu on kaikille oppilaille pakollista.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa		L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1-S2		L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S3	Ohjataan ottamaan huomioon oman toiminnan seuraukset lähiympäristössä ja globaalisti.	L3 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologia L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajan- käyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1-S2		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1-S3		L3 L5 L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1-S3		L1 L2 L6 L7
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia oppimisympäristöjä sekä koti- talouksien perinteitä		Ohjataan arvostamaan paikallista ja kansallista kulttuuriaan, mutta ymmärtää myös monikulttuurisuuden tuomat mahdollisuudet.	L2 L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työ- tehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1-S2		L3 L6 L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1-S3	Ohjataan ottamaan huomioon toiset ja ymmärtämään auttamisen hengen.	L2 L6 L7
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1-S3		L1 L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät koti- taloutta ja lähiympäristöä			L4

T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä			L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja			L1 L7

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

<p>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</p>	<p>S1, S2</p>	<p>Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.</p>	<p>Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka</p>	<p>Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.</p>	<p>Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.</p>	<p>Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.</p>
<p>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestäväen kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävä elämäntapaa edistävästi.</p>	<p>Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa</p>	<p>Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.</p>	<p>Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Oppilas soveltaa kestäväen elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.</p>	<p>Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävä elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p>	<p>S1, S2</p>	<p>Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.</p>	<p>Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen</p>	<p>Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.</p>	<p>Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen</p>	<p>Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoii ajankäyttöään</p>	<p>Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana</p>

					ylläpitämisessä.		oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisissä suunnitteluissa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.

kotitalouksien perinteitä		kotien kulttuurista monimuotoisuutta.					
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavaisten kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuurien ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan .	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta .	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoa ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotaloutteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.
---	------------	---	---	--	--	---	---

15.3.19 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja

työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7–9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7–9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltävien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivaihtoehtoja sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta

vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Oppilaanohjaus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta			

<p>T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista</p>	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <p>S2 Itsetuntemus, elinikäinen urasuunnittelu</p>	<p>Kaikilla vuosiluokilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen laajentaminen - itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi - vastuun ottaminen omasta oppimisesta, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä ja opintojen etenemisestä - omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) tunnistaminen <p>Painopiste vuosiluokalla 7: Koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 8: Opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisen harjoittelu</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 9: Tulevaisuuden suunnittelutaitojen sekä ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen</p>	<p>L3 itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>L7 osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>
Oppimaan oppimisen taidot			
<p>T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</p>	<p>S1</p>	<p>Kaikilla vuosiluokilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu - opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisen harjoittelu - itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi esim. ajankäytön suunnittelu - vastuun ottaminen omasta oppimisesta, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä ja opintojen etenemisestä - oppimispolun itsearviointi - vertaispalaute 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p>
Elinikäinen oppiminen			
<p>T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä</p>	<p>S1-S2</p>	<p>Kaikilla vuosiluokilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi - vastuun ottaminen omasta oppimisesta, opintoihin liittyvien 	<p>L1</p>

<p>antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan.</p>		<p>valintojen tekemisestä ja opintojen etenemisestä</p> <ul style="list-style-type: none"> - itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen laajentaminen - omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) tunnistaminen <p>Painopiste vuosiluokalla 7: Koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 8: Opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisen harjoittelun syventäminen</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 9: Tulevaisuuden suunnittelutaitojen sekä ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen</p>	
<p>Itsetuntemus</p>			
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.</p>	<p>S2</p>	<p>Kaikilla vuosiluokilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omien vahvuuksien tunnistaminen - omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) tunnistaminen - itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen laajentaminen <p>Painopiste vuosiluokalla 9: Tulevaisuuden suunnittelutaitojen sekä ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen ja syventäminen</p>	<p>L3</p>
<p>Tavoitteiden asettaminen</p>			
<p>T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</p>	<p>S2 S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p>	<p>Painopiste vuosiluokalla 7: Itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen laajentaminen.</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 8: Tutustuminen Suomen koulutusjärjestelmän jatko-opintomahdollisuuksiin.</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 9:</p>	<p>L1 L3</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - tulevaisuuden suunnittelutaitojen sekä ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen ja syventäminen - omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) tunnistaminen - jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu 	
Työelämään suuntautuva oppiminen			
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2 S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5	Kaikilla vuosiluokilla: <ul style="list-style-type: none"> - itsetuntemuksen, itsearviointi- ja ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen - omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) tunnistaminen 	L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2-S3 S4 Työelämään tutustuminen S5	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelussa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittäminen - jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu - tutustuminen Suomen koulutusjärjestelmän jatko-opintomahdollisuuksiin - yhteistyö Sipoon yrittäjien kanssa - eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu - työelämään tutustumisjaksojen (TET) tarjoaminen <p>Painopiste vuosiluokalla 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu - työelämän tasa-arvokysymysten huomioon ottaminen - jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6
Koulutus – ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa			
T8 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S4-S5	Kaikilla vuosiluokilla: <ul style="list-style-type: none"> - eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu - työelämään tutustumisjaksojen (TET) tarjoaminen - työelämän tasa-arvokysymysten huomioon ottaminen 	L4 L5

<p>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</p>	<p>S2-S3 S5</p>	<p>- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu - tutustuminen Suomen koulutusjärjestelmän jatko-opintomahdollisuuksiin</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 9: - itsetuntemuksen, itsearviointi- ja ongelmanratkaisutaitojen laajentaminen - monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittäminen - jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu - tutustuminen Suomen koulutusjärjestelmän jatko-opintomahdollisuuksiin</p>	<p>L4 L5 L6</p>
<p>Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys</p>			
<p>T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</p>	<p>S4-S5</p>	<p>Kaikilla vuosiluokilla: - eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu - työelämään tutustumisjaksojen (TET) tarjoaminen - työelämän tasa-arvokysymysten huomioon ottaminen - tutustuminen Suomen koulutusjärjestelmän jatko-opintomahdollisuuksiin</p> <p>Painopiste vuosiluokalla 9: Oppia etsimään tietoa jatko-opinnoista ja niihin hakeutumisesta</p>	